

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2009. július-augusztus

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

v. Magassy Sándor (ev. h. lelkész, Sikátor)

Július hónap igéje: Egyébként pedig, testvéreim, örüljétek az Úrban! (Fil 3,1a)

- Nyári útbaigazító -

Az egyházi esztendő ünneptelen fél-évének ünneptelen idejében vagyunk, a naptári év közepén. De itt a nyár! Gyermekünket, unokáinkat nem kell különösebben biztatni arra, hogy most nem kell a munkaév kötelezettségeivel foglalkozni, lehet más tenni, mint amit a tanév alatt tettek. Lehet keresni olyan elfoglaltságot, amire eddig nem, vagy kevesebb idő, erő, energia jutott. Örüljenek az életnek, pihenjenek, készüljenek, töltődjenek fel a következő tanévre! Itt a vakáció! Nekünk, felnőtteknek pedig – főleg a falun élőknek – itt a munka dandárja. Reménykedve és szorongva figyelünk minden időjárás-jelentést, s együttérző fájdalommal értesülünk a máshol bekövetkezett természeti katasztrófákról.

Ha körülnézünk, inkább a gondokat látjuk, pedig örülni mindenki szeret, szeretne. Sőt, mindenki több örömről vágyik. Ki az anyagiakkal való „bővelkedésben” látja öröme forrását, ki a másiktól megkapható – sokszor kieresztelt – szeretetben, elismerésben. Hajszoljuk – s valljuk meg őszintén –, sokszor hajszoljuk az örömet. Könnyen elhisszük, mert el akarjuk hinni, hogy anyagi, emberileg megszerezhető és megszervezhető módon elérhetjük azt. Bedőlünk reklámoknak, hangzatos ígéreteknek, s nem kímélünk semmit és senkit, csak hogy elérjük célunkat. Látjuk, érezzük sokszor a „Behajtani tilos!” táblát, mégis továbbmegyünk! Már nem is egyszerűen „tilosba tévedünk”, hanem tudatosan lépünk át határokat!

Ezen a háttérén még feltűnőbbé válik, hogy havi igénk egyszerűen felszólít az örömről! Sőt, az apostol nem áll meg az egyszerű felszólításnál, hanem

továbbviszi a gondolatot: „Örüljétek az Úrban!” S ezzel arra mutat rá, hogy lehet keresztyén módon örülni.

Hát lehet ezt parancsra tenni? Érzés ez, s tudjuk, az érzések – sem – ismernek határokat! Viszont, ha már parancs, akkor nem csupán az érzélem dolga, hanem az értelemé is! S ha már parancsolni kell valamit, az azt is jelenti, hogy valamit korrigálni, helyrehozni kell, mert nem úgy működik, ahogy kellene!

Az apostoli felszólítás háttérében az a helyzet-látás áll, hogy a gyülekezetek – s benne az egyes keresztyének is – a külső körülmények

szorításában élnek, és ez az élethelyzet korántsem volt örömteli. Sőt, a talán könnyen kritizálható visszaható külső nyomást még fokozták a belső erőtlenység kikerülhetetlen jelzései is. Ennek látása, józan felmérése és átélése örömet gyilkoló hatású.

Ezért Pálnál az „örüljétek az Úrban” keresztyén módon azt jelenti, hogy nem semmibe véve a külső körülményeket, de erőt véve azokon, emlékezzetek Jézus tetteire, amit értetek tett, tekinteteket elfordítva a félelmetesről, a csüggesztőről, arra az Úrra nézzetek, aki diadalmas!

Feltűnő a felszólítás felvezetése, ami nem olvasható a bibliaolvasó Útmutatóban: „Egyébként pedig, testvéreim ...” Ahogy a rövid levél két részét kapcsolja össze ez a három szó, úgy

kapcsolja össze életünk síkjait is, rámutatva az ünneptelenben is fellelhető ünnepre! Fájdalom, gyász, szenvedés, kudarcok, tragédiák kísérik napjainkat. Ezeket mi úgy szoktuk megélni, mint ami elválaszt Urunktól és Megváltónktól. Pál pedig éppen arra mutat rá, hogy ezek olyan tényezők, amelyek összekötnek velet!

Temetéseken felhangzó szavak: „Könnyek között is áldunk ...” Hálás emlékezés a jóra, észrevéve és értékelve az ajándék nagyságát. Talán küzdve, sokszor nem kicsit küszködve, de a pozitív lényeg keresve, ami felemelő, s nem a negatívumot, ami visszahúz.

Éppen ezért merjük megfogalmazni a mai kesergéseink, csüggedéseink, fájdalmaink alapján, hogy örömtelenségünk, ritka örömeink nem hálátlanságunk jelei?

Akkor most már mindennek örülnünk kell? Erre vagyunk elhívva, rendelve? Szó sincs róla! Az apostol nem valamiféle földöntúli vigasságot vár el tőlünk, hiszen tisztában van azzal, hogy az úton nemcsak virágok vannak, hanem bizony gyakran találkoznunk gyommal is! Örömeink mennyiszor voltak hamisak, erőltetettek?

Az öröm a szív egyik legsajátosabb indulata, ezért legyen imádságunk ebben az ünneptelen időben, hogy a Szentháromság Isten adja örömét szívünkbe, hogy így szólalhatunk meg – általa!

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- Beled, 2009. augusztus 22. szombat – oltárkép-szentelés

A beledi evangélikus templom 1850-es években készített – és jelenleg a gyülekezeti teremben található – oltárképének restaurálás utáni felszentelésére kerül sor augusztus 22-én, szombaton Beledben. A 10 órakor kezdődő istentisztelet szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke, valamint Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegeye esperese végzi.

További információ Béres László lelkésztől kérhető a 20/824-8758 telefonszámon.

- Ajka, 2009. augusztus 22. szombat – renoválás utáni templomszentelés

A templom fennállásának 220. évfordulója alkalmából, valamint renoválása és az eredeti torony másának visszaállítását követően hálaadó templomszentelő istentiszteletet tartanak augusztus 22-én, szombaton délután az ajkai gyülekezetben. A 16 órakor kezdődő ünnep szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke végzi.

További információ Vajda István lelkésztől kérhető a 88/311-340 telefonszámon.

- Lébény, 2009. augusztus 23. vasárnap – emléktábla megáldása és emlékezés Németh Károly esperesre

Halálának 40. évfordulóján a gyülekezet egykori lelkészére, Németh Károly esperesre emlékeznek Lébényben augusztus 23-án, vasárnap. A délután 15 órakor kezdődő istentiszteleten ígét hirdet, valamint a gyülekezet lelkészeit felsoroló emléktáblát leleplezi Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke. Az ünnepségen Németh Károlyra emlékező előadást tart dr. Ferenczy Zoltán ny. egyetemi tanár.

További információ Koháry Ferenc lelkésztől kérhető a 20/824-7122 telefonszámon.

- Televíziós istentisztelet közvetítése Szombathelyről

Tanévnyitó istentiszteletet közvetít a Magyar Televízió m1 és m2 csatornája augusztus 30-án, vasárnap 11 órától a szombathelyi evangélikus templomból. Ígét hirdet Gregersen-Labossa György lelkész.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület a május 23-ai missziói napjának perselypénzét a veszprémi Éltes Mátyás Fogatékó-sok Nappali Intézménye és Gondozóháza javára ajánlotta fel. A százezer forint adományt június 15-én adta át Verasztó János egyházkerületi missziói lelkész Krámlai Ida intézményvezetőnek.

P Á L Y Á Z A T

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége pályázatot ír ki lutheri teológiai örökségünk jobb megismertetése érdekében.

A pályázónak legalább 30-35 oldal (kb. 60 ezer karakter) terjedelemben kell elkészítenie dolgozatát

A CSALÁDFŐ ÍGY TANÍTSA HÁZANÉPÉT!

– *Nevelés Luther teológiája alapján* –
címmel.

A pályázat nyitott.

A jelíges dolgozatokat 1 példányban és CD-lemezen a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalához kell beküldeni: 9001 Győr, Pf. 1639

A dolgozat postára adásának határideje: 2009. december 15.
Eredményhirdetés az egyházkerületi napon,
2010. február 27-én.

Az első díj 100 ezer, a második 60 ezer, a harmadik 40 ezer Ft.
(A pályadíjak nettó összeget jelentenek.)

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Elnöksége

Ordinációk egyházkerületünkben

Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke lelkészé szenteli:

Kósa Gergely
lelkészjelöltet

2009. július 11-én 15 órakor, Balatonfüreden;

Pethő Judit
lelkészjelöltet

2009. július 18-án 10.30 órakor Székesfehérváron;

Tóth Károly
lelkészjelöltet

2009. augusztus 8-án 15 órakor Ajkán.

Egyházkerületünk új lelkészeit lapunk szeptemberi számában mutatjuk be.

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

Lapunk legközelebbi száma
2009. szeptember 13-án
jelenik meg

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula
Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)
Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. utca 26.
Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169
Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639
Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Liceum)
Felelős kiadó: Tölly Balázs
Telefon: 99/512-430
Készült: Újsziget-rota Sárvár – 950 példányban
Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben
Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 30 €
E-mail: harangszo@lutheran.hu
Internet: www.harangszo.hu
ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok 18. A gránátalma

Megőregedtem, mire a kezemben is tarthattam egyet, és nem csupán olvastam róla. Szíriából, Damaszkuszról hozta a fiam. Nemrégiben egy napsütötte kert sarkában itthon is láttam. Igaz, csak bokornyit volt még a fája, de gyönyörűen vöröslöttek az ajándéknak hozott képest kicsi gyümölcsök. Díszbokr – mondta a gazdája.

Nálunk valóban az. Hazájában élelmszerként becsült gyümölcs. Az Ótestamentumban említett növények között a fügefafa, az olajfa és a szőlőtő mellett gyakran esik szó a gránátalmáról, illetve gyümölcseről, a gránátalmáról. Az ígéret földje szépségét és jóságát így szemlélteti 5Móz 8,8: „Az Úr a te Istened, szép (jó) országba vezérel..., ahol van búza és árpa, szőlőtőke, fügefafa és gránátalma, ahol vannak olajfák és méz... Ahol nem kell aggódnod élelmed miatt.” Az új hazát kikémlélők „élőben” tanúskodnak az ígéret megbízhatóságától: „Amikor Eskol völgyébe értek, levágtak egy szőlőfürtöt a szőlővesszővel együtt, azt kettesével egy boton vitték, aztán néhány gránátalmát és fügét is szedtek...” (4Móz 13,33) Isten élte, gondoskodó szeretetének kézzelfogható jelei között tartották számon ezt a gyümölcsöt.

Hiánya viszont Isten ítélő haragjának is a jele. „Ódalett a szántóföld termése, kiszáradt a szőlőskert, elszáradtak a fügefák, a gránátalma, a pálmafa és az olajfa.” (Joel 1,12) „Eltűnt az öröm is az emberekből.”

Az Ótestamentumban a gránátalma – a vele együtt említett terményekkel együtt – túlmutat élelmszer-jellegén. Jellé válik valami más, valami fontosabb, valami az anyagnál ígéretebb vagy félelmetesebb számára.

A szépség, az öröm, a másikban megtalált és viszonzott szeretet, a szerelem jelképévé válik a gránátalma az Énekek énekében. „Virágba borultak-e a gránátalmafák?” (Én 6,11) „Paradicsomkert nőtt rajtad. Hajtásaid gránátalmát termő kerthez hasonlók.” (Én 4,13) „Halántékd akár egy gránátalmagerezd a fátyolod alatt.” (Én 4,3)

Amikor szegélydíszként Áron papi ornátusa szegélyére hímezik, talán ott is Isten testet-lelket megőrvendezettő gazdagságára és az Isten-szolgálat szent öröme utalnak a gránátalma motívummal.

Az Újtestamentum nem beszél gránátalmáról sem gyümölcsként, sem szimbólumként. A keresztény egyházművészet mégis átvette a gránátalma motívumot. Valószínű, hogy innen lett magyar népművé-

szeti elemmé is. Érdekes, hogy szinte gyakrabban szerepel félbevágott formájában, mint egész gyümölcsként. Így derül ki keresztény jelképe. Ha egészben van, érett alakjában nincsen rajta semmi feltűnő, sem szembetűnő szépség. Mintha kiszáradt bőrre hasonlítana a héja. Nem vonzza úgy a szemünket, mint egy szép jonatan. Olyan, mint a kívülről szemlélt egyház. Nem sok vonzó látszik rajta. Vannak, akik kiszáradt, megkeményedett, életidegen, kívánatosat nem igen ígérő képződménynek tartják ráneztében.

A gránátalma felvágva mutatja, milyen is igazából, és miért lett a jó és szép, Isten ajándéka jelképe. Az igénytelen külső csodálatos szép rendben sorakozó termést rejt. Ezek nem összevisszaságban halmozódnak, mindnek megvan a helye. Mint a testben a tagoknak. Színük is van, ragyogó piros, mint a pünkösdi láng színe. Izük is van: nem émeletően édeskes, nem is torokragóan keserű. Egyszerűen títító. És mindenikben itt rejtőzik a mag, amely nem önmagáért van, hanem hogy továbbadja az életet. Úgy felvágva. „Aki elveszti az életét énérétem...” Akinek alkalmá van rá, figyeljen a gránátalma jelbeszédére.

Dr. h.c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

A hívő és tudós budai pap emlékére 125 évvel ezelőtt halt meg Bauhofer György

125 évvel ezelőtt, július 14-én fejezte be életét Bauhofer György budai lelkész. Mondhatnánk „Dunán-túlnak” is, mint budai lelkészt, de ettől függetlenül is méltó és tanulságos életére, szolgálatára emlékeznünk. Rövid írásunkban csak „szeleteket” emelhetünk ki gazdag életéből, de ezek is erősíthetnek hitünkben és taníthatnak keresztényen helytállásunkban.

Soprontól–Budáig, e két állomással foglalhatnánk össze életútját. 1806-ban látta meg a napvilágot Bauhofer Ádám cipész-mester és Unger Borbála első gyermekeként. „Anyanyelve” német volt, s a soproni diákot Felsőbükre küldték iskolai szünetben a magyar nyelvet elsajátítani. Hamar megérelődött benne is édesanyja szíve vágya, hogy elsőszülöttként „Istennek szentelt”, lelkész legyen. A bécsi közös protestáns teológiai intézetben készült fel hivatására. Ennek elvégzése után soproni segédlelkész lett, majd 1829-ben Somorjára (ma Szlovákia) került lelkészként. Tizenöt évet töltött itt hűséges szolgálatban. Atyai barátja lett Cristóffy István misérdi lelkész, akit viszont József nádor felesége, Mária Dorotya úgy ismert meg hazánkban, mint – akkoriban bizony nem sok – komoly hívő lelkészt. S amikor Budán elindult az evangélikus gyülekezeti élet, Mária Dorotya – aki a németországi ébredés gyermeke volt – már régóta ismerte és megszerette Bauhofert is, s kívánságára ő lett a nemrég alapított budai lelkész. 1844-től haláláig itt szolgált.

A felébresztett ébresztő – ezzel is összefoglalhatnánk életét és szolgálatát. A racionalizmus világában élt, s fiatal korában a „ráció” és a Biblia egyszerre hatottak rá. De baráti köre és a Bibliához való „személyes

kapcsolata” legyőzte benne a kételkedést. Igehirdetése kereszt- és Krisztus-centrikus, valamint személyes hangú volt annyira, hogy egy alkalommal Haubner Máté (a későbbi dunántúli püspök) „bizalmaskodó hangúnak” ítélte. De ebben erősödött Somorján, majd Budán is. Említett idős lelkész barátja írta neki: „nagy örömmel látom, hogy a Szentírás naponkénti kutatása által egyre jobban kitörsz a korunkra jellemző hitetlenségéből.” Igehirdetése pedig egyre erőteljesebb lett ebben az irányban. Budán a bemutatkozó igehirdetésének alapigéje 1Kor 2,1–5 volt, s ebben a „megfeszítettről” tett bizonyosságot, illetve ezen belül a pásztor és gyülekezet kapcsolatáról. Budán került kapcsolatba az akkor hazánkba érkező skót misszióval is, s ennek az ügynek, de mondhatjuk a magyar evangélikus ébredés ügyének szolgáltatója lett.

Író és tudós volt. Nyomatásban huszonkét műve jelent meg, nem számítva lapokban megírt cikkeit. 1848 márciusában jelent meg tollából a „Der evangelische Christ” című német újság. „Mit akarunk? A válasz világos és egyszerű: evangélikus kereszténynek akarunk lenni. Krisztus evangéliumát akarjuk nyújtani...” – írja bevezető cikkében. De 1848 októberében ezt olvassuk: „E számmal, kedves Olvasó, az Evangélikus Keresztényen ez évi utolsó számát veszed kezébe. Az okok, melyek miatt a lap folytatását nyugodalmasabb időkre halasztjuk, mindenki előtt ismertek. Most a haza megvédéséről, szabadságáról és életéről van szó!” Bizony, bátor szaváért menekülnie is kellett. S amikor jó egy évtized múltán „egyházunkat büntetendő” a császári ház a pátenst kiadta, tiltakozott ellene, igaz, később éppen

egyháza mentése ügyében arra intette népet, fogadják el azt.

Sok írása mellett csak egyre hívom fel a figyelmet. 1854-ben név nélkül német és angol nyelven jelent meg nagy egyháztörténeti műve, melyben hazai egyháztörténeteket írta meg kezdettől 1849-ig. E sorok írója azért is becsüli, mert ő volt az első történész, aki Sztárai Mihályt evangélikus lelkészként és püspökként ismerte el könyvében. Lelkeszi naplója pedig ennek a kornak egyik legizgalmasabb olvasmánya.

Az árvák atyjának is nevezték. Cikkét írt lapjában: Evangélikus árvaházak címen. Egy másik cikkében „egy álmát” írja le, lát egy árvaházat és kórházat ezzel a felirattal: „Ha Atyám és anyám elhagynak is, az Úr magához fogad engem.” Megszületett egy pártoló egyesület, és 1859-ben a Nagymező utcában béreltek lakást erre a célra. Sok más név mellett szolgálatát így örökítették meg egy táblán: „az árvák atyja és szeretett lelkipásztora.”

Ez a szolgálatban égő ember szinte egész életén keresztül beteg volt. Több betegség is gyötörte a szó szoros értelmében. Utolsó napjaiban ezt írta: „A halál egész közel jött hozzám. De most azt is érzem, hogy milyen boldogság közösségben lenni azzal, aki meghalt bűneinkért, és hogy ezt mondhatom: Jézus az én Megváltóm.”

Leszámazottai közül sokan az „ároni családhoz” tartoztak. Bauhofer György Túrörczy Zoltán püspök szépapja volt.

Így adhatunk hálát életéért: Isten így munkálkodik nemzedékeken keresztül, és viszi övéit az örökkévalóságba.

HÍREK

- Megyei és egyházi vezetők látogatása a főzsinagógában

A Veszprém megyei közgyűlés Kulturális, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának szervezésében évek óta rendszeresen találkoznak munkamegbeszélésre, közös kirándulásokra a történelmi egyházak lelkészei, egyházvezetői.

Ennek a kapcsolatnak egyik legutóbbi állomása az volt, amikor május 27-én, szerdán délelőtt Zoltai Gusztáv, a MAZSIHISZ ügyvezető igazgatója testvéri találkozóra hivatalában fogadta, valamint a budapesti Dohány utcai főzsinagóga és a tradicionális pesti zsidó negyed nevezetességeinek megtekintésére invitálta az önkormányzat munkatársait és az egyházak képviselőit.

A látogatást dr. Egri Oszkár, a MAZSIHISZ jogásza szervezte a résztvevők számára, akik találkoztak Feldmayer Péter főrabbiával is.

- Lelkészítatás Harkán

Emlékezetes napra ébredtek a harkai evangélikus gyülekezet tagjai május 30-án, pünkösd előtti szombaton. Hosszú évtizedek után újra lelkészítatásra került sor az egyházköztségben, miután a gyülekezet Wagner Szilárdot választotta meg lelkészévé.

A délután tartott istentiszteleten Ittész János püspök Lk 10,16–20 alapján hirdetett ígét. Igehirdetésében elmondta, hogy a lelkész-

iktatásnak az egyházi jogi kérdéseken túlmutató jelentősége van. A beiktatott lelkész a szolgálat Istentől nyert biztonosságában végezheti munkáját, hiszen ő ránk bízta evangéliumát, amellyel nemcsak az ő üdvösséget munkáló akaratát közvetítjük, hanem amellyel a sokféle alakban megjelenő egyetlen ellenség, az ördög ellen is harcolunk. De Isten megtart bennünket naponként a lelképásztori szolgálatban is.

Az iktatást Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegye esperese végezte, aki emlékeztetett mindannyiunkat Jézus szavára: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés.” (Mt 9,37)

Beiktatása alkalmából Wagner Szilárd pünkösd ünnepe vezéregjének (Zak 4,6) alapján tartott ígehirdetést a Szentlélek közösséget építő munkájáról, segítségül hívásának fontosságáról.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen köszöntök hangzottak el, majd az emlékezetes délután a gyülekezet udvarán megrendezett szeretetvendégség zárta.

Wagner Szilárdot 2003-ban szentelte lelkésszé Ittész János püspök Sopronban. Ezt követően négy tanulmányi ösztöndíjas évet töltött Németországban, ahol teológiai doktori és egyházzenei tanulmányokat folytatott. 2007 augusztusa óta szolgál a harkai gyülekezetben helyettes lelkészként, emellett megszervezte és vezeti gyülekezetünk kamarakórusát. Harkai lelkési feladatai mellett iskola-lelkészként ellátja a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközéiskola iskolalelkési és hittanári feladatait is.

Tóth Vivien

- Trianoni emlékmű leleplezése Bőnyön

„Nem ünnepelni, hanem emlékezni gyűltünk most össze” – ezzel a kijelentéssel kezdte Magassy Zoltán lelkész azt az istentiszteletet, amelyet a bőnyi evangélikus gyülekezet templomának kertjében tartottak június 4-én este. Az evangélikus egyházköztség adott helyet annak az emlékműnek, amelyet a trianoni döntés évfordulója alkalmából szenteltek fel.

Az évek óta dédelgetett gondolat testet öltött. „Sajnos, itt Bőnyön is érződött Trianon máig ható, 89 év után is érvényesülő hatása: előbb volt a magyarbarátságból keveset mutató Szlovákiában, testvérfalunkban, Vásáruton Kossuth-szobor és Trianon-emlékezés, mint a senkitől nem üldözött anyaországi Bőnyön. Sajnos a széthúzás, a tétovázás, a döntés elodázása sokáig nagyobbak látszott, mint a tenni akarás” – hangsúlyozta Magassy Zoltán.

Az erdélyi bányában hasított sziklatömbre felvidékről hozott márványtábla került, melyet délvidéki vésnök munkált meg, és amely végül – adományként ideszállítva – egyházi területen, anyaországi önkéntesek összefogásával mélyült gödörbe helyezett beton- alapra került.

Az emlékezéssel egy időben Bőny felvidéki testvértelépülésén, Vásáruton is megemlékezést tartottak a néhány éve felavatott Kossuth-szobornál.

A emlékművet Takács Péter római katolikus plébános, Bella Péter református lelképásztor és Magassy Zoltán evangélikus lelkész áldotta meg, valamint Kara Ákos, a Győr-Moson-Sopron Megyei Közgyűlés alelnöke leplezte le.

- Idős szolgatársak találkozója Győrben

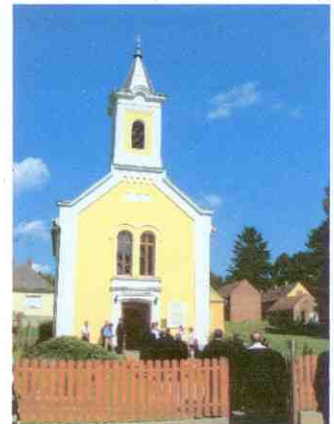
Ittész János püspök ebben az esztendőben június 6-ára hívta testvéri találkozóra – házastársaikkal együtt – a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület területén szolgált vagy jelenleg ott lakó nyugdíjas lelkészeket, valamint a lelkészözvegyeket. Az egyházkerület győri székházában tartott egyútlélen megjelent húsz szolgatárs egyházunk jelenlegi helyzetéről kapott tájékoztatást, a közös ebéd elfogyasztása után pedig kötetlen beszélgetés keretében oszthatták meg örömeiket és nehézségeiket a kerület vezetőjével.

- Templomszentelés Liszón

Június 13-án, szombat délután renoválás utáni templomszentelésre gyűltek össze a mintegy hatvan lelkes leánygyülekezet tagjai a Zala megyei Liszón. Az ünnepi alkalom szolgálatát Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke végezte, aki 2Kor 6,16; 7.1 alapján tartott ígehirdetésében kiemelte, hogy a maroknyi gyülekezet tagjainak mennyivel inkább egymásba kell kapaszkodnia. Hiszen ha a gyülekezetet Krisztus tagjának tekintjük, akkor ki kell mondani, hogy a kevésben is jelen van a teljesség, maga Krisztus. A megújult templomra tekintve a kivüálló látja, hogy az itt élőknek fontos az Isten ígéje – zárta ígehirdetését Ittész János.

Az istentisztelet utáni közgyűlésen a gyülekezet lelkésze, Smidéliuszné Drobina Erzsébet a múlt ismertetésével kezdte beszámolóját. Elmondta, hogy Vas megyei vend telepések 1718-ban érkeztek a faluba az ellenreformáció üldözése elől. Nádasdy Máriától kaptak területet a letelepedésre. Az evangélikus ősök templomot, majd 1860-ban iskolát, tanítólakást építettek. A jelenlegi templom 1867-ben épült az akkor kétszáz lelkes leánygyülekezetben. Az egyházköztség a történelem során hol Nemespátróhoz, hol – jelenleg is – Surdhoz tartozott. Utoljára 1982-ben végeztek a templomon nagyobb felújítást.

Iskolaépületüket csak 1974-ben államosították hivatalosan. A rendszerváltozás után a kárpótlási törvény megszületésekor a ház szövetkezeti tulajdonban volt, ezért ez után kárpótlást nem igényelhettek. Az országos egyház belső kárpótlásról szóló törvénye alapján igényelhettk meg az épület pénzbeli értékének egy részét. Ebből fedezték a mostani felújítás mintegy hétmillió forint költséget.

HÍREK

- Kettős jubileum Mórchidán

Kettős jubileumot ünnepeltek június 13-án, szombaton a mórchidai gyülekezetben, ahol ünnepi istentiszteleten adtak hálát a hívek 220 éves templomukért, és köszöntötték Kovács Mihályt, a gyülekezet kántorát abból az alkalomból, hogy hatvan éve végzi kántori szolgálatát az istentiszteleteken és temetéseken.

Az ünnepi alkalmon Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Egyházmegye esperese hirdette Isten igéjét. A liturgiai szolgálatban Kardos Zsuzsanna gyülekezeti munkatárs volt a segítségére. Az ünnepi alkalomra eljöttek a két korábbi lelkésznek, Gerencsér Zsigmondnak és Sággy Jenőnek leszármazottai is.

A mórchidai hívek első templomukat hamarosan a reformáció után felépítették, ám ez a faluval együtt az 1670-es években elpusztult. Legközelebb csak 1789-ben kapták meg az engedélyt, hogy templom épülhessen Mórchidán.

A befejező oltári szolgálat keretében került sor Kovács Mihály kántor köszöntésére. Kardos Zsuzsanna bibliai igével áldotta meg őt, majd a gyülekezet részéről Ihász Károly felügyelő és Pirka Veronika az egyházközség másik kántora kívánta életére és szolgálatára Isten áldását. Köszöntötte a 86 éves kántort Szabó András, a Nőgrádi Evangélikus Egyházmegye esperese is, a gyülekezet korábbi lelkésze, Sággy András, a gyülekezet korábbi lelkészének fia és Ihász László polgármester. Az áldáskívánásokat Kovács Csilla, az ünnepelt lánya köszönte meg. A kettős jubileumra emlékező ünnepi istentiszteletet a mórchidai gyülekezet énekkarának, illetve a győri Liszt Ferenc Zeneiskola fuvolakórusának és Marosné Kovács Tünde tanárnőnek szolgálata tette még ünnepélyesebbé.

K. M.

- Egyházkerületi lelkészszovangelizáció Gyenesdiáson

Idén június 15. és 18. között került megrendezésre a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerületben a lelkészszovangelizáció. A Gyenesdiáson tartott alkalmon – melyen az aktív és nyugdíjas le-

kipásztorok házastársai is jelen lehetnek – a Sztehló-év alkalmából előadást tartott dr. h.c. Keveházi László ny. esperes, egyháztörténész, valamint Bohus Imre ny. lelkész, aki a Formula Concordiae hitvallási iratunk fordítását végezte el. Kedd délután a Magyarországon tartózkodó dr. Richard

Charter amerikai evangélikus lelkész, teológiai professzor Evangelizáció és teológia kapcsolata címmel tartott előadást Mesterházy Balázs liceumi lelkész tolmácsolásával. Idén az igeszolgálatokat – Szolgálatunk mélységei és magasságai címmel – Iltés István nyugalmazott lelkész végezte. Az együttlét csütörtökön somogyi kirándulással zárult, amelyen a résztvevők megtekintették a környék nevezetességeit.

- Gyémántdiplomás lelkészek köszöntése

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem idei évrőjén, június 19-én köszöntötték az 50, 60, 70, illetve 75 évvel ezelőtti diplomát kapott lelkészeket. Az aranydiplomások nevében Labossa László ny. kölcsei lelkész mondta el visszaemlékezését. A gyémántdiplomások közül már csak hárman lehetnek ott az ünnepségen: Brebvoszky Gyula (keresztféléves) és egyházkerületünkől Szakál Árpád mellett Vető Béla.

Gyekiczky János (1925–2009)

Gyekiczky Jánossal, bár elődöm volt a győrsági gyülekezetben, mégis csak egyszer találkoztam. Egy lelkészszovangelizáción állt mellém a sorban. Abban a rövid időben mégis sok mindenről beszélgethettünk. Röviden meghallgatva életét, mintha az egyháztörténet egy-egy fejezete elevenedett volna meg előttem. A Dunántúlon végzett szolgálatait különösen nagy szeretettel idézte fel. Abban maradtunk, hogy egyszer meglátogatom, és részletesebben beszélgetünk. Sajnos erre már nem kerülhet sor, mert az élet és halál Ura május 6-án elszólította ebből a világból...

Gyekiczky János 1925. július 7-én született a felvidéki Százdon (Sazdice). Az elemi iskolát szülőfalujában kezdte, majd Ipolyságon folytatta. Ott érettségizett 1942-ben.

A második világháború után családjával Magyarországra települt át. Nagybörzsöny után Sopronba költöztek, ahol teológiát tanult 1946 és 1951 között. Az utolsó évet már a Budapestre költözött teológián végezte, ahol 1952-ben végzett. Április 6-án, Óbudán szentelte lelkészé Vető Lajos püspök.

Először Bakonycsernyére került, ahol megválasztották parókus lelkésznek. Iktatására házasságkötésével egy napon került sor 1953. június 21-én. Felesége – Páli Sarolta – hűséges házastársa volt. Két gyermekük született.

1958 őszén a Sopron melletti Balfra helyezték helyettes lelkésznek. Bár családjával együtt 1966-ban Győrbe költözött, sokáig mégis visszajárt Balfra helyettesíteni. Közben a megélhetés miatt világi állást is kellett vállalnia, de kíségetett Bónyrételepon, majd 1984 tavaszáig Győrságon.

1984. március 1-jétől a Déli Egyházkerületbe került. A szlovák nyelv jó ismerete miatt Tótkomlóson vállalt szolgálatot, ahol a lelképásztori szolgálatokon túl renoválásokat, építkezéseket is végzett. Létrehozta a – ma is működő – szlovák nyelvű óvodát, és belekezdett a szeretetotthon építésébe is, ami 1998-ban készült el. 2008 áprilisában a Tótkomlósi Önkormányzat Képviselő-testülete Pro Urbe-díjjal tüntette ki, amelyet még személyesen vehetett át.

1999 decemberében vonult nyugdíjba, majd a Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthonba költözött. Innen is gyakran járt helyettesíteni. Gyakran szolgált a pesthidegkúti gyülekezetben, olykor még Tótkomlóra is ellátogatott.

Az egyre inkább jelentkező betegsége miatt 84 esztendőskorában távozott el közülünk. Temetése a pünkösdi előtti szombaton, május 30-án volt a budapesti Deák téri evangélikus templomban.

Menyes Gyula

Esővíz a községi templomban

A községi evangélikus templom a türelmi rendelet egyik legkiemelkedőbb épített emléke. 1783-ban épült – a rendelet értelmében torony nélkül – udvar közepén. Ma is áll, és élő gyülekezet tölti meg alkalomról alkalomra. Az utóbbi időben hullott sok eső miatt árvíz öntötte el az egyébként is

nedvességgel küszködő épületet.

Évről évre megtapasztaltuk gyülekezezeink szolidaritását bajba jutott testvéreink iránt. Tűz, jég, földrengés, omladozó veszélyes épületek, újat építők anyagi nehézségei indították meg szívünket. Most Kőszeg felé fordulhat együttérzésünk. Bizonyára jólesik a bajba jutottaknak, ha gondolunk rájuk, s felhívjuk a figyelmet a szükségre. A gyülekezet honlapján (<http://koszeg.lutheran.hu>) mutatják azt is, hogy a bajban azonnal ott van a segítség is.

További segítségnyújtási lehetőségekről Baranyay Csaba lelkésznel lehet érdeklődni a 20/330-9664 flotta telefonszámon.

Vető István

HOGYAN ÉRTHETNÉM...?

A Szentlélek munkája nyomán sokszínű kegyelmi ajándékok, karizmák adatnak Krisztus követőinek. Ezek között az ajándékok között néhány nagyon meghökkentő is van. Hogyan gondoljunk ezekre a karizmákra? Különbek-e azoktól, melyeket a Szentlélek természetes ajándékainak tekintünk? Feltétlenül szükséges-e egy gyülekezet létehez, hogy minden karizmat birtokoljon? Van-e érték-sorrend a Lélek ajándékai között? Van-e olyan ajándéka

a Léleknek, mely nélkülözhetetlen egy keresztyén közösség számára?

Ezekre az izgalmas kérdésekre keresi a választ az alábbi írás, és mutat utat a sokak által nehezen áttekinthető témában.

Isó Dorottya (ev. lelkész, rovatvezető, Veszprém)

„AZ ÚR PEDIG ... MEGERŐSÍTETTE AZ IGEHIRDETÉST A NYOMÁBAN JÁRÓ JELEKKEL ...”

Az egyház missziói tevékenységéről szóló legrégebbi, történetírói ígéssel megfogalmazott beszámolót Márk evangéliumának néhány esztendővel később keletkezett befejezésében olvashatjuk. Eszerint Jézus tanítványai mesterük mennybemenetelét követően „elmentek, hirdették az ígét mindenütt, az Úr pedig együtt munkálkodott velük, megerősítette az igehirdetést a nyomában járó jelekkel” (Mk 16,20). Tudjuk: a Jézus elfogásakor gyáván szerteszaladó (Mk 14,50), halála után rettegve összebújó (Jn 20,19), feltámadása hallatlan hitetlenkedő (Jn 20,25), majd az azt követő negyven nap során gyakran bizonytalankodó és szorongó (Jn 21,12) tanítványi közösség erre csak úgy volt képes, hogy pünkösdi ünnepén titokzatos módon, jelek és csodák kíséretében kiáradt rájuk a Szentlélek.

Ilyen jelekkel és csodákkal később is gyakran találkozunk a Szentírás lapjain. Az első egyháztörténeti munka, az Apostolok cselekedeteinek szerzője, Lukács evangélista nem fukarkodik az apostolok által produkált csodálatos jelek leírásával. Ő, aki mindennek pontosan utánajárt, mielőtt pergamenre vagy papiruszra vetette volna (Lk 1,3), beszámol arról, hogy „az apostolok által sok jel és csoda történt a nép között” (ApCsel 5,12kk).

A Szentlélek kiáradása rendre úgy jelenik meg előttünk, mintha annak lettek volna kézzelfogható, fizikai jelei (ApCsel 8,17; 10,44–46). Barnabás és Pál missziói szolgálatra való elhívását a Szentlélek valamiféle liturgikus alkalom során, az Úrnak való szolgálat idején tudatta az antiochiai gyülekezet tagjaival (ApCsel 13,2). Ugyanígy később, második missziói útján maga a Szentlélek valamilyen fizikai módon irányította Pált, hogy merre mehet és merre nem (ApCsel 16,6–8). Megkereszteléstük alkalmával az efezusi János-tanítványok pünkösdi élményben részesültek, amikor leszállt rájuk a Lé-

lek: nyelveken szóltak és prófétáltak (ApCsel 19,6). Csodálatos gyógyulásoknak, sőt halottak feltámasztásának se szeri, se száma az Újszövetségben. A Jelenések könyvének szerzője, a Krisztusról vallott hitéért száműzetést szenvedő János leírja, hogy a Lélek „elragadta” őt, és így látott és hallott olyasmiket, amik egyébként el vannak rejtve a halandók elől (Jel 1,10). Arról is tudomásunk van, hogy a korai keresztyén istentiszteleteken gyakran fordultak elő különleges események: némelyek prófétáltak, mások nyelveken szóltak, és csodálatos gyógyulásokra is akadt példa (1Kor 14,1kk).

Talán természetesnek tűnik a kérdés: ha akkoriban ez így volt, miért nincs így napjainkban is?

Egyházon kívül rekedt, magukba zárkózott kegyes közösségek, illetve szekták éppen ezért gyakorta vádolják is az egyházat azzal, hogy a mi sorinkban nem munkálkodik már a Szentlélek, hiszen nem fordulnak elő rendszeresen azok a különös jelek és csodák, amelyekkel a hitünket igazolhatnánk. Sok szívet rabul ejthetnek – ha csak rövid időre is – azok a jelenségek, lenyűgöző csodák, amelyeket némelyik szekta összejövetelein láthatnak: kézrátétel hatására hasra eső hívők, megmagyarázhatatlan gyógyulások, különös próféciák, nyelveken szóló imádkozók. Valahogy úgy, mint az őskeresztyén gyülekezetekben... Azokban a gyülekezetekben, amelyeket természetesen ugyancsak a Szentlélek indíttatására Pál apostol így figyelmeztet: „A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz” (1Kor 12,4). A különleges kegyelmi ajándékok, csodálatos jelek időről időre megadatnak ma is némelyeknek, de nem azért, mert a hitük magasabb rendű volna. Aki nyelveken szól, vagy éppen prófétál, az Isten szemében nem kedvesebb másoknál. „Mert ki tesz téged különbbé? Mid van, amit nem kaptál?

Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna?” (1Kor 4,7).

A Lélek ajándékai sokfélék. Caesareában, a pogány Kornéliusz százados házában megtérők látványos jeleket kaptak: nyelveken szóltak (ApCsel 10,46). Az etióp kincstárnoknak ugyanakkor nem voltak ilyen különleges élményei: egyszerűen megértette az ige üzenetét, hitre jutott és megkeresztelkedett, és ezért ment tovább örvendezve (ApCsel 8,26kk). Jelektől és csodáktól függetlenül azonban a hitük egyforma volt. A hit ugyanis nem külső jeleken, hanem Krisztus szabadító művén alapul.

Pál egyik levelében felsorolja, hogy melyek a Lélek gyümölcsei: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás (Gal 5,22–23). Nem különleges adományok, nem csodálatos jelek, hanem a mindennapi élet részei. Baj van ott, ahol ezek hiányoznak a hívő közösség vagy az egyes emberek életéből, ugyanakkor a különleges jeleket a hit egyértelmű és kizárólagos bizonyítékainak tekintik. Az ilyen jelekkel kérkedő közösségeket, szektákat könnyűszerrel megítélhetjük, és a helyükre tehetjük akkor, ha a Lélek imént felsorolt gyümölcseit keressük a látványos külsőségek mögött, és csak igen töredekésen akadunk rájuk.

A Lélek ajándékai körül sok a zavar ma is. Ezen pedig csak magának a Szentléleknek a segítségével lehetünk úrrá. Ezért kérjük szüntelenül titokzatos Pártfogónkat, és énekeljük bátran a régi pünkösdi himnusz szavaival:

*Jövel, teremtő Szentlélek,
híveid szívét látogasd,
töltsd malasztal a szíveket,
amelyeket te alkotál.*

(Gyülekezeti liturgikus könyv 665)

Tubán József (lelkész, Csorna)

Jussi Rytkönen (ev. lelkész, újságíró, Tuusula, Finnország)

A KAFTÁN

- Egy finn papi ruha rövid története -

A skandináv országokban, de elsősorban Finnországban és Svédországban az evangélikus lelkészek egy – a magyarok számára minden bizonnyal – érdekes papi ruhát is használnak. Finnországban ezt a ruhát „kaftánnak” is nevezik. Ez török eredetű szó, a Földközi-tengeri kultúrákban a férfiak frakkszerű, hosszú ruhájának a neve szintén kaftán.

Ez a történelmi viselet eredetileg nem igazán egyházi ruha volt. Észak-Európában minden rendi, tanult vagy a társadalom felső rétegéhez tartozó férfiak hasonló ruhát viseltek egészen kb. 1850-ig. Szóval a kaftán nálunk, Finnországban százötven éven át inkább papi öltöny volt.

A kaftánhoz – akárcsak a Luther-kabáthoz – tartozik az ún. „Mózes-tábla”. Finnül ez „liperit”, ami a papi ingnek a gallérját jelenti. Mi soha nem használjuk azt a kifejezést, hogy „Mózes-tábla”. A liperit vagy gallér a 17. századi nemes vagy tanult emberek gallérjának maradványa. A fehér vászonból, vagy mostanában műanyagból készült „tábláknak” nincsen semmilyen válasos jelentése. Hollandiában, Angliában és több országban a bírók ilyeneket hordanak a talárjukon.

A papi ruha korábban hosszabb volt, egészen bokáig ért, mint a római katolikus vagy anglikán lelkészek reverendája ma is. De a 19. században a rendi életben is divat lett a tánc. A kaftán akkor, és azért, rövidebb lett, így sokkal könnyebben lehetett mazurkát táncolni benne a bálban. A papi ruha – kaftán – ebben az időben rövidült meg a térdig.

A kaftán ma is a finn evangélikus lelkész hivatalos ruhája. Csak férfiak használják. A női lelkészek modern, fekete papi ruhát hordanak. (Más kérdés az, milyen gyakran.) A kaftán használata a lelkészi munkában gyakori, de nagyon ritka az, hogy az istentiszteleten hordja valaki. Istentiszteleteken mi mindig a fehér ún. albát használjuk.

Én személy szerint a kaftánt eddig akkor használtam, amikor háznál volt keresztelés. A temetésnél is többször felvettem, de akkor is inkább albában álltam meg a koporsók mellett. Bár a temetés utáni szeretetvendégség vagy emlékezés alkalmán majdnem mindig volt velem kaftán.

Olyan hivatalos egyházkerületi lelkészi konferenciák is vannak, ahol kell, hogy minden férfi lelkész ezt a ruhát használja. De az sem kap büntetést, akin „csak” fekete öltöny van egy kis fekete gallérú inggel.

Sok fiatal lelkésznek nincs saját papi ruhája manapság. Azért van ez így, mert albát (amely minden templom sekrestyéjében a gyülekezet tulajdonaként megtalálható) vagy egyszerű fekete öltönyt is lehet használni. A lelkésszentelés alkalmával a fiatal papoknak kötelező kaftánban megjelenni, de kölcsön is kérhetnek egyet arra a napra.

A lelkészek között sokan vannak, akik rendszeresen használják a kaftánt, de a másik véglet az, akik egyáltalán nem használják. Én azt hiszem, hogy a jövőben nálunk egyre kevesebben fogják használni ezt a hagyományos papi ruhát, de reményemem szerint a kaftán soha sem fog egészen eltűnni a liturgikus öltözékeink közül.

(Képeinken a szerző kaftánban, valamint finn evangélikus liturgikus ruhák egy egyházi szabóság boltjában.)

Csorbané Farkas Zsófia (iskolalelkész, Győr)

Augusztus hónap igéje: Áldjon meg téged az Úr, és őrizzen meg téged! Ragyogtassa rád orcáját az Úr, és könnyörüljön rajtad! Fordítsa feléd orcáját az Úr, és adjon neked békességet!

(4Móz 6,24–26)

Senki nem érezheti magát biztonságban! – lehetne talán napjaink szlogenje is ez, ha az aggodalomra okot adó gazdasági helyzetre tekintünk, vagy a munkahelyek megszűnéséről szóló híradásokról hallunk. Senki nem érezheti magát biztonságban, pedig gyermekkorunk óta arra törekszünk, hogy biztonságban éljünk. Gyermekként jó esetben a szülői háttér, a gondoskodó szeretet, az óvó figyelem, tudatos nevelés és teregetés jelentette a biztonságot. A szülők mellett az emberi kapcsolatainkban, barátainkban, életre szóló társunkban találjuk meg azt a biztos pontot, amihez ragaszkodhatunk, és amelyből erőt, bátorítást nyerhetünk, de sokak számára az otthon, a tárgyi dolgok, a munkahely és az anyagiak megteremtése és megléte nyújtja ugyanezt. Ezek a biztos pontok azonban tőlünk független, külső okok miatt megdőlni látszanak, ezért életet mennek tönkre, családok tartanak a nélkülözés irányába.

Az az ember tud teljes békességben élni, aki biztonságban tudhatja magát és családját. Így jutott eszembe a biztonsággal kapcsolatban az édesapám keze. Édesapám mindig úgy fogta a kezünket, hogy az apró kezünk szinte elveszett vagy éppen játékosan megbújt tenyerében. Ha az ő kezét fogtam, akkor tudtam, baj nem érhet, mert az ő kezéből sosem csúszhat ki az enyém, mert ennél a fogásnál nincs biztonságosabb. A mai napig ezzel a tudattal csúsztatom kezem az övébe, hogy ott nyugalom van, és semmitől sem kell félnem.

Ilyen biztos és egyben biztonságot adó kéz a hívó ember életében Isten jelenléte. Ennek az isteni jelenlétnek az egyik csodálatos kifejezőeszköze az áldás, ami végigkísér bennünket egész életünkben, figyelmeztetve arra, hogy ugyan én sokszor elengedem Isten kezét, én ugyan hátat fordítok neki különböző élethelyzetekben, de ő nem szűnik meg szeretni, nem enged el. Így idézik most magunk elé a keresztséget, amikor Isten gyermekévé fogadott bennünket, és áldásával örökre elkötelezte magát mellettünk.

Gondoljunk a konfirmációnkra, amikor az Úr oltárához térdelve áldásával megerősített bennünket a keresztségben kapott atyai-gyermeki kapcsolattal. Áldó jelenlétét élhetjük át az úrvacsorában, amikor Jézus Krisztus testéből és véréből részesülhetünk és benne a találkozás örömét adjuk. Az ifjú pár életében is fontos, hogy közös életük megkezdésénél, az örömteli pillanatoknál és a fájdalom, nehéz óráknál is legyen egy alap, amire bátran építhetnek, legyen egy erős vár, biztos bástya, ami támaszt ad a gondterhes időszakban. Ehhez hasonlóan a gyász, a temetés szomorú óráiban is egyedül az ő áldásában bízhatunk, abban, hogy megvigasztal, megnyugvást ad a megtört szívűeknek. Természetesen nem hagyhatom ki a sorból, a minden vasárnap megerősítésként és a következő hétre indítva elhangzó ároni áldást – havi ígérket –, amelynek szövege elárul mindent arról az Istenről, aki az egyedüli biztos pont az életünkben, aki közöttünk akar élni.

Ha nála keressük a biztonságot, és nem tárgyi, anyagi dolgokban, nem a hangulatoktól és érdekeinktől könnyen változó kapcsolatainkban, akkor egyik napról a másikra megérezhetjük: megőriz bennünket jártunkban-keltünkben. A ránk és felénk ragyogó orcájában megláthatjuk azt a szeretetet, amit irántunk érez. Ez a szeretet ragyogott ott a golgotai kereszten, és ez borította az üres sirt is fényességbe húsvét hajnalán. Ez az Isten képes az egész életünket békességgel megtölteni, azzal a békességgel, ami testi-lelki-szellemi javaink teljességét jelenti.

Az áldás nem más, mint Isten naponkénti ölelése, amely elöl nem kitérünk kell, hanem ott kell maradnunk az ő ölelő karjai között, mert egyedül nála lelhetjük meg az igazi biztonságot. Ámen.

Menyés Gyula (püspöki titkár, Győr)

Megkérdeztük...

Mekota Ervin

mérnök-tanárt, pszichológust,
az MTA titkárságának vezető főtanácsosát

– Ön szerint igaz-e az a feltetelezés, hogy vagy a gazdasági, vagy az ökológiai válság lesz az emberiség veszte?

– Bár a két válság között lehet kapcsolat, a vagylagos megközelítést nem tartom szerencsésnek. Az ökológiai válság lényegesen előbb kezdődött, mint a mostani gazdasági válság. Közös vonásuk az, hogy mindkét válság mögött elsődlegesen erkölcsi és értékviszály húzódik meg. Az emberiség fennmaradására az ökológiai krízis jelent egyértelmű veszélyt.

Az ökológiai lábnyom azt mutatja meg, hogy mekkora terület kell az általunk elfogyasztott javak (ételiszor, ruházat, energia stb.) megtermeléséhez, illetve az ekközben keletkezett szennyező anyagok (mint pl.: széndioxid) közömbösítéséhez. Az ökológiai lábnyom átlagos nagysága ma Magyarországon 3,8 ha/fő. Ha a világ lakosainak számát (6,5 milliárd fő) beszoroznánk ezzel a számmal (vagyis minden ember úgy élne, mint egy „átlag” magyar), akkor két Földnyi bolygóra lenne szüksége az emberiségnek ahhoz, hogy fenntartható módon éljen. Nyomasztó adat az is, ha a Föld lakosainak legszegényebb 80%-át „eltüntetnénk”, és maradna a leggazdagabb másfél milliárd lakos a jelenlegi fogyasztási szokásaival, akkor is túlhasználnák a Föld teljesítőképességét 10%-al. A Föld javainak 83%-át a világ lakosságának leggazdagabb 20%-a fogyasztja el. Ez nagyon egyenlőtlen elosztás. A fenti adatokból is kikövetkeztethető, hogy a bioszférára nehezedő emberi terhelés három összetevője közül a legkritikusabb tényező a fogyasztás.

Létezik a *vízlábnym* fogalma is, ami az adott termék előállításához, fogyasztásához felhasznált víz mennyiségét jelenti. Itt is megdöbbentőek a számok. Például egy csésze kávé előállításához – a kávécsesze locsolásától kezdve a csésze elmosogatásáig – 140 liter víz, egy kilogramm marhahúshoz pedig 150 ezer liter víz szükséges...

– Viszont azt meg kell értenünk, hogy a feltörekvő országok lakóinak is jogos igénye, hogy legalább a mi fejlettségi szintünkön éljenek.

– Ezt én is így gondolom, de a fenti adatokból következően ez nem lehetséges! Talán nem gondolnánk, de mi magyarok is benne vagyunk a felső húsz százalékban, igaz, nem a legtehetősebbek. Az a kérdés, hogy van-e joga a leggazdagabb 20%-nak kisajátítani ilyen mértékűt és egyoldalúan a Föld javait. A válaszom: biztosan nincs! Szerintem a második fő parancsolatot kellene komolyabban venni, egyrészt mérsékelni kellene a fogyasztásunkat, másrészt fel kellene számolnunk ezt az egyenlőtlen elosztást.

– Ezek a számok valóban magukért beszélnek, de a politikusok gazdasági fejlődésben mérnek mindent. Ezt a médiumok hihetővé is teszik számunkra.

– A gazdasági fejlődést (a szó mai értelmében) mint kiutat megjelölni – szerintem – megtévesztés. Ne felejtsük, mai fogyasztásunk a Föld teljesítőképességét kb. 25%-kal meghaladja. A mai gazdasági növekedés szerintem illúzió, olyan, mint amikor spájzunkból az ételt gyorsabban hozzuk ki és találjuk fel az asztalunkon, miközben a kihordott javaknak csak a töredékét pótoljuk. A gazdasági növekedés a szó köznapi értelmében – megítélésem szerint – a még meglévő javaink gyorsabb felélését, „kirablását” jelenti. Ezt az önbecsapást csak addig tudjuk végezni, amíg teljesen ki nem ürítjük az éléskamránkat.

– Ön szerint mi a megoldás?

– A helyzet értékelésére, megoldására vonatkozóan több egyházi nyilatkozat, állásfoglalás született. Vissza kell térnünk az alázathoz, fel kell ismernünk hatalmunk korlátait, tudásunk és ítéletképességünk határát. Új felfogás és új kultúra szükséges, amely az ember teremtésben elfoglalt központi helyzetén alapul, és amelyet azon környezetetikai viselkedésmód ihlet, mely Istenhez, önmagunkhoz és a teremtéshez fűződő hármasság viszonyunkból fakad.

E témakörrel foglalkozó kutatások szerint, a világ lakossága 70%-ának a spirituális irányultsága fundamentalista (vagy még annál is alacsonyabb szinteken lévő), és az emberiség kevesebb mint 1%-áról mondhatjuk el, hogy a spirituális fejlődés legfelsőbb szintén van. Én azokkal értek egyet, akik azt vallják, hogy eredményes változtatás csak átfogó szemléletváltáson keresztül valósulhat meg. A külső környezet fenntarthatóságára való törekvés nyilvánvalóan szükséges elem. De az erkölcsi, spirituális értékek egyre magasabb szintre történő fejlesztése nélkül a környezetünket, vele együtt az emberiséget továbbra is súlyos veszély fenyegeti. Akik csak külső (technikai) megoldásokra törekednek, azok igazából csak további problémákat indukálhatnak. Az önző embert, a kultúrát és a természetet csak együtt lehet felszabadítani, vagy sehogy. Ebben az erkölcsi, spirituális fejlődési folyamatban az egyházaknak kiemelkedő szerepük lehetne.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Környezetjogi Tanszékén Jávor Benedek vezetésével végeztek kutatást, melynek témája: „Vallási identitás és környezeti attitűdök Magyarországon”. A kutatás eredményei szerint az egyházak részvételét, felelősségét a környezeti problémák megoldásában az egyházak életében

aktívan résztvevők és a nem vallásosak egyaránt magas szinten igényelnék. A hívek egyházaiktól a környezeti krízis orvoslásában elsősorban a következőket várják el: Leginkább példamutatást, gyakorlati megoldások egyházak általi alkalmazását várja el a megkérdezett hívek 70%-a (pl. szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékos megoldások az egyházi intézményekben, alternatív közlekedési módok használata, támogatása stb.). Ezt követi a szemléletformálás, tájékoztatás (evangélikusok esetében a megkérdezett hívek 63%-a). Az egyházi tanítás (prédikációkban, hit-tanórákon, egyházi oktatásban) iránti igény.

László Ervin professzor a változtatás fő gátjának azt tartja, hogy az emberekből hiányzik a tevételes szándék. E közös tulajdonságuk alapján háromféle embercsoportot különböztet meg: az optimisták, akik érzik a közelgő veszélyt, de a piacban, a technológiában bízva nem hajlandók tenni annak elkerüléséért. A pesszimisták, akik azt vallják, hogy a fordulóponton már túl van a világ, s a most zajló visszafordíthatatlan folyamatok ellen most már nincs mit tenni. Végezetül vannak a közönyös emberek, akiket nem érdekelnek a fejlemények.

A fő kérdés az, hogy az emberek továbbra is meressen ragaszkodnak-e a megszokott dolgaikhoz, és az összeomlás útját választják, vagy felismerik a helyzetet, és új korszak kezdődik.

Arany János (1817–1882)

VÁSÁRBAN

**Gyékényes, abrónchos alföldi szekér,
Honnan cipel a sors – s e három egér?
Hoztál-e pirosuló új búzamatot?
Mezők üde lelkét: friss széna-szapot?**

**Odakünn már, úgy-e, megért a kalász?
Rét gyapja lenyirve; foly a takarás;
Boglyák tetejéről egy-egy suta gém
Néz szét aratóknak vidám seregén?**

**Rég nem látta bizony vidámnak e nyájt,
Minden nyara – új seb – a régire fájt:
De talán most e nagy mezei jószág
Áldást hoz az egyszer: szép Magyarország.**

**Legyen is, legyen is megáldva e föld
– Isten’ maga telke – mint rég ezelőtt,
Mikor én is „markot hajtani” kezdtem,
S nem sikerült, bárhogy’s mint igyekeztem.**

**Igy – vézna, ügyetlen testi dologra –
Ádтам fejem a bölcs tudományokra,
Barázda helyébe szántván sorokat,
– Nem kérkedtem ezzel, mert azt se sokat.**

**De, hogy a mezőt, az anya-természet
Kebelét elhagytam, sajog egy érzet,
Holtig sajog itt benn, – s tüzesebben vér
Láttodra, te búzás alföldi szekér.**

(1877)

A keresztény élet arra való, hogy minden cselekedete a felebarát javát szolgálja. Mivel a hitünk magunknak teljesen elég, minden egyebünk azért van, hogy vele önkéntes szeretetből felebarátunkat szolgáljuk.

Dr. Luther Márton

Szakács Tamás (ev. lelkész, fizikus, Felsőpetény)

Az 'isteni részecske' és a világvége

Néhány gondolat a CERN részecskegyorsítójának tavaly őszi leállása és idén őszre tervezett újraindítása kapcsán

Keresheti egy fizikus Istent? Vagy csak istenkáromló gúnyolódás az 'isteni részecske' kifejezés, amivel az egyik – jelenleg csak elméletben feltételezett, de kísérletileg eddig ki nem mutatott – 'elemi' részecskét illetik? Aki netán rossz szemmel nézné ezt a kifejezést – és akár ezért írásomat is –, azt megnyugtathatom: nem. 'Mi, fizikusok' nem gúnyból szoktunk ilyen 'hatásvadász', jól csengő kifejezéseket használni, hanem pusztán a frappánság, tömörség okán, és nem utolsósorban némi fizikusi humor kedvéért. Szeretjük ugyanis az elmés-tréfás megfogalmazásokat.

E furcsa, provokatív tünő kifejezés apropóján talán érdemes elgondolkodnunk, mit is keres a fizikustársadalom ilyen buzgón 'isteni részecske' címen, és hogyan is vélekedünk minderről keresztyénként.

Az ún. Higgs-bozont (fedőnéven 'isteni részecskét') évtizedek óta keresik, eddig eredménytelenül. Nem is csodálom, hiszen olyan 'apró jószág' van szó, Univerzumunk (azaz a teremtett Világmindenség) pedig olyan hatalmas! Gondoljunk csak bele: a részecske 'mérete' sok nagyságrenddel (azaz egy szám után írandó sok nullával) kisebb, mint mi vagyunk, míg világunk hasonló mértékben nagyobb nálunk. Nem csoda, hogy nem találni ezt a mikroszkopikus tüt a gigantikus szénakazalban!

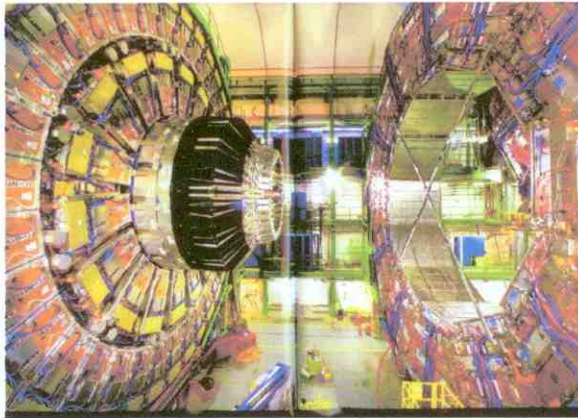
'Igazság szerinti' még azt sem tudják 'igazán', mekkora is ez a részecske, de az biztos, hogy az elemi részecskékhez képest is igen aprócska, díjbirkózónak biztosan nem megy el csekélyke tömegével. A fizikusok előtt rejtély, hogy egyáltalán miért van tömegük a részecskéknél, és miért pont akkora, amekkora. (És persze ennek következtében azt se tudjuk, miért épp akkora a saját tömegünk nekünk, embereknek, akiknek teste e részecskékből épül fel igen bonyolult módon. Nos, ha képesek volnánk az elemi részecskék tömegét egy kicsit csökkenteni, máris meg lenne az 'ingyen fogvókúra'!)

Peter Higgs dolgozott ki elméletet e probléma megoldására. Nem csoda, hogy 'büntetésül' róla nevezték el elméletének főszereplőjét, a Higgs-bozont! (Nem tudni, a tiszteltre méltó korú Higgs bozontos haja mekkora szerepet játszik mindebben.) Mindenesetre elmélete magyarázatot ad a jelenségekre, de feltételez egy olyan aprócska közvetítő részecskét, amelyet épp ezért nagyon nehéz kísérletileg leleplezni. Mindezt ideig képtelenek voltak a fizikusok rálelni a nyomára, ezért egy másik tréfás névvel is szökták illetni az 'isteni részecske' mellett: a fizikusok 'szent gráljának' is nevezik.

A fizikusok szénakazalait, amelyekben a 'grál-tüt' keresik, részecskegyorsítóknak hívják. Hatalmas energiákat adnak bizonyos

részecskéknél, aztán közlekedési katasztrófákat okoznak velük, egymással ütköztetik a közel fénysebességgel száguldó apróságokat. Az ütközés során, amint az autódarabok is, szerteszt repülnek a mindenféle 'alkatrészek'. Ezek különféle fizikai részecskék. Ilyen tömegkatasztrófákat hajtanak végre az Európai Központi Részecskekutató Központban (CERN), és épp ezért építettek az utóbbi években (majdnem egy évtizedig tartott) egy új, hatalmas gyorsítót, hogy abban Higgs-bozonokra lelhessenek.

2008 őszén technikai hiba miatt biztonsági okokból leállították a gyorsítót, és 2009 tavaszára tervezték az újraindítást, de sok

más esethez hasonlóan itt is csúszás állt be, és jelenleg csak őszre tervezik (2009 októberében) az újraindítást. Nem egyszerű egy ilyen halasztás! Ugyanis a berendezésnek igencsak hidegnek kell lennie: az ún. abszolút zérus fok, a fizikai törvények által megengedett legkisebb hőmérséklet közelébe kellett lehűteni, majd a leállás után lassanként felmelegíteni (nehogy megsérüljenek az eszközök), és azután szintén csak lassacskán lehet visszahűteni.

A gyorsító működésével kapcsolatban félelmek is keletkeztek, mégpedig némelyeket 'apokaliptikus rettegés' fogott el, a vég-időktől, a Föld végétől való rettegés. Mi lesz, ha az egyik szerencsétlenül sikeredett részecskeütközés során fekete lyuk keletkezik, és ezáltal elpusztul bolygónk?! A fekete lyuk a fizikai elmélet szerint olyan test, amely akkora sűrűsége tett szert, hogy felszínéről még a fény sem képes megszökni, és így semmiféle anyag nem képes elhagyni, hanem mindent beszippant maga körül. Ha csupán egy parányi fekete lyukról van szó, akkor az a kvantummechanika elmélete szerint 'elpárolog' és megszűnik. Ha azonban nagyobb tömegű fekete lyuk keletkezne, akkor attól kezdve a mesebeli kisgömböcshöz hasonlóan mindent felfalna, amivel csak találkozik – a Földet is. Attól is tartanak tehát némelyek, hogy ez a katasztrófa okozná a világvéget. Márpedig a világvége egyúttal vallásos téma is. Mit is gondoljunk erről keresztyénként?

Mivel a fizikusok 'játszadózásáról' van szó, vegyük először azt, amit a fizika mondhat e kérdésben. Jó tudnunk először is, hogy a részecskefizika mindig csak valószínűs-

gekkel dolgozik, abszolút biztos kijelentést éppen ezért senki nem tehet egyetlenegy konkrét esemény kimeneteléről. Azt viszont kijelenthetjük, hogy igen csekély, gyakorlatilag nulla az esélye egy olyan eseménynek, ami pusztulást hozna ránk. Olyannyira csekély, hogy miután a nulla mögé teszünk egy vesszőt, igen sok nullát (és még eggyel is többet) kellene leírni ahhoz, hogy megkapjuk a fekete lyuk létrejöttének valószínűségét kifejező első számjegyet. Ennél sokkal nagyobb a valószínűsége annak, hogy pl. az utcán járva a fejemre esik egy cserép, és agyonüt. Kizárni persze semmit nem lehet, de a nagyon kis valószínűség mégiscsak azt jelenti a hétköznapi fogalmaink terén, hogy nem kell félni tőle.

Amúgy pedig – ha nem is a gyorsítóban, hanem a Föld légkörének felső rétegében – rengeteg olyanfajta ütközés történik folyamatosan, mint amilyentől az aggodalmaskodók félnek. Ha évezredekken keresztül sem történt meg, hogy egy így keletkező fekete lyuk eredményezze a Föld pusztulását, ugyanakkor a Földet bombázó kozmikus sugárzás miatt megtörténhet bármelyik pillanatban, akkor mit számít már, hogy az ember is végez hasonló kísérleteket, mint amilyeneket a természet állandóan végez? Nem tartok hát ilyesmitől – ahogyan attól sem tartok, és nem hagyom magam rettegésben tartani, hogy parókiánkra zuhan egy hatalmas meteor, és több kilométeres krátert üt a falu körül... Kár hát bedőlni a hisztériakeltésnek!

Nézzük meg egyúttal hitünk fényében is a lehetőséget! Krisztus igéin tájékozódva tudjuk, hogy a világnak akkor lesz vége, amikor ő visszatér. Vajon e visszatérése az ember kezében van, vagy kizárólag Urunkéban? Miért kellene félnünk akár a világ elemi részecskéitől is, amikor ezek is csak Teremtőnk alkotásai, épp ezért nem rendelkeznek semmiféle önarattal, hatalommal! Emlékezzünk csak az apostol bátorítására, amit épp ahhoz a gyülekezethez intézett, amelyben eluralkodott a világ eleméről, azok hatalmáról szóló tévhit: „Vigyázzatok, hogy rabul ne ejtsen valaki titeket olyan bölcselkedéssel és üres megtévesztéssel, amely az emberek hagyományához, a világ elemeihez, és nem Krisztushoz alkalmazkodik.” (Kol 2,8.)

Bár Földünket, valóban úgy tűnik, képesek vagyunk akár elpusztítani is – netán épp az elemi részecskével végzett kísérletek során (?) –, ám miképp lennénk képesek Jézus visszatértét kikényszeríteni? Nem, a világvége nem a mi hatáskörünkbe tartozik! Akármilyen körülmények között is történjen majd Megváltónk dicsőséges visszatérése, ez akkor és csak akkor fog bekövetkezni, amikor ő akarja! Ne féljünk hát a fizikusoktól! Végezzék csak munkájukat! Néha pedig nyugodt szívvel csemegézhetünk kutatásaik érdekességeiből, eredményeiből. Mindeközben pedig várjuk Urunkat, „Aki van, és aki volt, és aki eljövendő” (Jel 1,8b) Várjuk őt, mert tudjuk, hogy „az idő közel van.” (Jel 22,10b)

Szimon János (ny. ev. lelkész, Sopron)

„Szent igédnek fáklyafénye...”

Gondolatok a vasárnapok ünnepi igéi alapján

SENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP HETE

„Jó az Úr mindenkihez, és irgalmas minden teremtményéhez.” (Zsolt 145,9)

Márai Sándor írja egyik Naplójában (1948): „Az Ószövetség arra tanít... de nincs ilyen kifejezhető tanulság. Az ember nem egészen reménytelen, talán erre tanít. Isten vele tart, ha dühösen is.” Itt a dühös Isten képe úgy áll előttünk, mint aki megbánta, hogy embert teremtett (1Móz 6,6), de ha már apa lett, megtalált gyermekét mérgesen maga előtt hazazavarja: „majd otthon ellátom bajodat!” – így a földi apák. De nekünk olyan Atyánk van, aki hazavárja tékozló gyermekeit, Atyánk arcvonásait elveszített teremtményeit, hogy bűnbocsátó irgalma nyomán megjelenhesenek az istenképűség vonásai arcunkon.

Lincoln Ábrahámnak ajánlottak egy embert. „Nem szeretem az arcát” – mondta az elnök. S mikor az ajánló felháborodott, és bizonygatta, hogy „senki nem tehet az arcáról”, az elnök vállat vont, és ezt felelte: „Negyven év után mindenki tehet az arcáról”. Talán nem késő, ha még a duplája, vagy x év után alávetjük lelki arculatunkat Atyánk „kozmetikájának”. Ezért kérjük: „tégy minket gyermekeiddé, hozzád hasonlónak, hogy szelídek, türelmesek és irgalmasok legyünk egymáshoz, az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.”

SENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP HETE

„Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, és az igazság ismeretére eljusson.” (1Tim 2,4)

Ebben az igében is, mint az elmúlt vasárnapiban, Istennek minden emberre kiterjedő és Jézus Krisztus által érvényes mentő, üdvözítő szeretete áll előttünk. Eleve és előre senkit sem zár ki az üdvösség tényéből, amit Jézus Krisztus halálával és feltámadásával megalapozott. Aki azért jött a világba, hogy „senki el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Ezért vállalta a „biológiai születés” útját is, hogy sorsközösségben az emberiséggel kimondja ma is, mint egykor Pilátus előtt: „azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról” (Jn 18,37). Aki a Krisztus-hitben ennek az igazságnak ismeretére eljut, üdvözl, vagyis örök élete van, mert azon az úton járt, mely Jézus nyomdokait tárta fel, aki önmagáról mondta: „én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6).

Egy írónk mondja Jézusról: „senki előtte és utána nem tudott annyit az emberről, mint ő.” De tegyük hozzá, amiben az író kételkedett: azért tudott mindenkinél többet az emberről, mert nemcsak emberi zseni volt, hanem Isten Fia. Csak őbenne és őáltal van üdvösség!

SENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 6. VASÁRNAP HETE

„Krisztus szereti az egyházat, és önmagát adta érte, hogy megszentelje, és megtisztítsa a keresztséggel az ige által.” (Ef 5, 25–26)

Nagy izgalom és kétség fogja el a lelkészt és a konfirmálandó gyermek családját, ha a kereszteleési adatok nem találhatók az anyakönyvben, mert a lelkész a csecsemő kereszteleésekor elfelejtette beírni. Ezt még lehet pótolni. Csak vessük jól a magunk és fiataljaink szívébe, hogy a keresztség által mindnyájan Isten gyermekei és az egyház tagjaivá lettünk, kiket a jó Pásztor önmagát kereszten

feláldozott élete, kiontott vére tisztít meg a bűntől. A bűnbocsátás öröme az egyházban élhető meg: kapható és továbbadható.

Egy író színpadi művének záró jelenete nyugtalanítja: „lesz-e erőm szavakkal kimondani, ami a darab értelme: nem a bosszú a megoldás, hanem a megbocsátás.” „Hiszek... egy keresztyén anyaszentegyházat, ... bűnök bocsánatát”. Ezt éljük át, amikor többnyelvű közösség hallgatja az igét, imádkozik, énekel, mint az első pünkösdkor, és oldódnak a feszültségek. Legutoljára az osztrák testvérek többezres Gusztáv Adolf ünnepén élhettem át az egyház határokat átívelő közösségét, örömet és erejét. Márai szerint egy szobrász róla „egyféle sírkövet csinált”, mert a művészetben sem „elég a véső, kalapács és tehetség. Ehhez már a Szentlélek is kell”. Krisztus egyházát Szentlelkével szereti, ezért nem lehet belőle hasonló, mint a hideg, élettelen sírkő!

SENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 7. VASÁRNAP HETE

„Ízleljétek meg, és lássátok, hogy jó az Úr: boldog az az ember, aki benne bíz.” (Zsolt 34,9)

A boldog emberről, a boldogság titkáról, lényegéről lehet filozofálni és több irányból megközelíteni. Számomra alapvető az, amit hatvannyolc évvel ezelőtt konfirmációi áldó igémben kaptam Jak 1,12-ben, és most pünkösdkor szülőfalum templomában ismét idéztem rokon keresztgyermekeim (mert kereszteltem őket) konfirmációján. Így kezdődik: „Boldog ember az, aki a kísértés idején kitart...”

Nyilvánvaló, hogy amint nem tudjuk megakadályozni, hogy madarak ne repüljenek fejkünk felett, a kísértés sem kerülhető ki. De amint megállítható az, hogy fejkre fészket rakjanak, az Úrban bízó erőt kap, hogy mindennapi élete is boldog lehessen, mert az ige fegyverével védekezhet az ördög minden támadásával szemben. A küzdelemben töltsük meg az ige fegyverét, hogy ne csak halljuk útmutatását, hogy honnan jönnek a gonosz „nyilai”, hanem tisztán lássuk is, hova kell „céloznunk”, és ízleljük is meg az Úr jóságát az úrvacsorában és a naponként megélt keresztségben.

SENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 8. VASÁRNAP HETE

„Az Isten szeretet: és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és az Isten őbenne.” (1Jn 4,16)

Egy volt gyülekezetem tagja több évtizede mondta, hogy „az Isten szeretet”, csak fogalom. Azt válaszoltam: Krisztusban testet öltött, és azóta tőle jövő, egész életünket gyógyító erő árad. Lukács evangéliumában, amikor a vér folyásos asszony megéri Jézus köntösének szegélyét, megérezte, hogy „isteni erő megy ki belőle”. Ez az „isteni erő” a gyógyító erő, Isten szeretetének, testi-lelki mentő irgalmának ereje. Ehhez fűzi egyik neves írónk: „ez az, amit a legjobban képzett klinikai orvos sem tud adni betegeinek, mikor a reggeli vizitnél végigsiet az osztályon.”

Márai írja 1948-as Naplójában azokról, akik nem akarnak hallani, „nem akarnak mást, csak bosszút. Az agressziót akarják, hetediziglen. Lehet, hogy vágyuk teljesül. De az én áldásom nélkül.” Az emberiség a bosszú és agresszió önpusztító „jégesőjétől” és a kárhóztató végítélet tüzetől meg akar menekülni, az Isten szeretetében kell meggyökereznie, Jézus Krisztus által!

Pintér János (ny. ev. lelkész, Szombathely)

„Szent igédnek fáklafénye...”

Gondolatok a vasárnapok ünnepi igéi alapján

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 9. VASÁRNAP HETE

„Hű az Isten, aki elhívott minket az ő Fiával, a mi Urunk Jézus Krisztussal való közösségre.”

(1Kor 1,9)

Istennek az emberekhez való viszonyát a hűség határozza meg. Szeretetével ragaszkodik hozzánk, és kitart életünket mentő szándéka mellett. Ezért hívott el minket a Jézus Krisztussal való közösségre. Ugyanis „Isten minden jótétéménye Krisztus által jut el hozzánk”. (Kálvin János)

Az egyházi esztendő első felében az üdvtörténeti ünnepeink arra emlékeztetnek, amit Isten tett értünk Fia, Jézus Krisztus által, aki karácsonykor valóságos emberré lett és a golgotai keresztfán életét áldozta értünk. Így tett eleget Isten akaratának, mely szerint „vér kiontása nélkül nincs bűnbocsánat”. (Zsid 9,22b) Isten Jézust és áldozatát igazolta, amikor harmadnapon feltámasztotta, és akkor is, amikor mennybemenetele után elküldte a megígért Szentlelket, aki létrehozta az egyházat, amelyben az elhívottak Jézus Krisztussal és egymással élhetnek közösségben. Ezért hálát adhatunk menynevei Atyánknak, akire rábízhatjuk magunkat.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 10. VASÁRNAP HETE

„Jézus Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.”

(Ef 1,7)

Az elhívottak elhívásukkor még a bűn állapotában vannak, amit maguk is belátnak és megvallanak. Ezt látjuk Ézsaiásnál, aki a jeruzsálemi templomi elhívása alkalmával így kiált fel: „Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok...” (Ézs 6,5) De gondolhatunk Péterre is, amikor a nagy halfogás alkalmával leborult Jézus lábai előtt, és így szólt: „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” Ekkor mondja Jézus: „Ne félj, mostantól kezdve embereket fogsz!” (Lk 5,4.6.8.10. versek) Hogyan lehet ez, amikor Jn 8,14 szerint „aki bűnt cselekszik”, az a bűn szolgája.

A fenti ige azt mondja el, hogy Isten megtisztító kegyelme, illetve Krisztus megváltó irgalmából fakadó bűnbocsánat által lesz az ember az Úr szolgája. Ezt Luther így fogalmazta meg: Jézus „megváltott minden büntől... Nem arannyal, sem ezüsttel, hanem szent és drága vérevel, ártatlan szenvedésével és halálával..., hogy neki szolgáljak”. (Kis káté 2. hitágazat magyarázata)

Ez a kegyelem, amelynek bősége elég a világ minden bűne eltörlésére, a miénkre is. Fogadjuk hálával!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 11. VASÁRNAP HETE

Krisztus által, a hitben van menetelünk ahhoz a kegyelemhez, amelyben állunk, és dicsekedünk is azzal a reménységgel, hogy részesedünk Isten dicsőségében.

(Rm 5,2)

A hogyan a biológiai életünk feltétele a levegő, a benne lévő éltető oxigén, ugyanúgy lelki életünk és örök életünk feltétele a kegyelem. A bűn által megromlott világunkban, egész életünkben kegyelemre szorulunk, amely Krisztus által jött ebbe a világba.

Amint az autójáték zárait egy kicsiny szerkezet nyitja, úgy az Isten igéje hallgatása révén nekünk ajándékozott hit által tárul ki számunkra a kegyelem ajtaja, hogy részesüljünk abból mindenkor. Mert csak általa tudunk megállni az élet küzdelmei és kísértései között, nélküle elesünk, elbukunk. Ez a kegyelem – amint a múlt vasárnap bevezető igéjében olvastuk – gazdag, bőséges, kimeríthetetlen. Általa jutunk el arra a reménységre is, hogy Isten dicsőségében, a vele való örök együttlében, az üdvösségben részesülünk. Erről örömmel tanúskodhatunk, ezért dicsőíthetjük Istenünket és megváltó Urunkat.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 12. VASÁRNAP HETE

„Kegyelméből tartattatok meg hit által; és ez nem töletek van, Isten ajándéka ez.”

(Ef 2,8)

Ez az ige is alátámasztja azt a megállapítást, hogy mindenkor kegyelemre szorulunk, mert nélküle bűneink miatt „elveszett és megítélt” emberek vagyunk. Csak az Isten kegyelme által tartatunk meg, van üdvösségünk. A Biblia új fordításában ezt így olvassuk: „Kegyelméből van üdvösségetek a hit által.” Hangsúlyos a hit, de ez nem azt jelenti, hogy Isten a kegyelemmel, mi pedig a hitünkkel járunk hozzá megtartásunkhoz, üdvösségünkhöz. A hit is Isten ajándéka, amit igéje által ébreszt bennünk. A hit elfogadást, Isten kegyelmére való ráhagyatkozást jelent. Pál apostol ezt nyomatékosítja ebben az igében, amikor kimondja: megtartásokat, üdvösségetek „nem töletek van”, nem a ti teljesítményetek, „Isten ajándéka ez”! Luther más szavakkal ezt így fogalmazza meg: „A mi szentségünk és igazságunk Krisztus, benne és nem magunkban vagyunk mi tökéletesek.” Magasztaljuk Istent ajándékaért!

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 13. VASÁRNAP HETE

„Az az Isten szeretete, hogy megtartjuk az ő parancsolatait; az ő parancsolatai pedig nem nehezek.”

(1Jn 5,3)

A szeretet forrása maga Isten. Erről vall János evangélista: „Az Isten szeretet” (1Jn 4,16), aki „úgy szeretete a világot, hogy egyszülött Fiát adta...” (Jn 3,16) Ez az Isten mindent megelőző és feltétel nélküli szeretete.

Ebben az igében nem az Isten emberek iránti szeretetéről, hanem az emberek Isten iránti szeretetéről van szó, amelynek az ő parancsolatai megtartásában kell megnyilvánulnia. Ez ige szerint ezek a parancsolatok nem nehezek, megtarthatók, mert a parancsolatok betöltése a szeretet. A két nagy parancsolat erre utasít: „Szeresd az Urat, a te Istenedet”, és „szeresd felebarátodat”.

Azért nem nehéz ezt teljesíteni, mert „Mi ... azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket”. (1Jn 4,19) Ez azt jelenti, hogy az Istentől kapott szeretet határoz meg minket Istenhez és embertársainkhoz való viszonyunkban. Ez a szeretet nem valami sekélyes érzelem, hanem lehajoló, segítő, szolgáló cselekedet. Ez tesz alkalmassá bennünket Isten iránti hálánk kifejezésére és parancsolatainak a megtartására.

Anyár a munkaév lezárásával a jól megérdemelt pihenés, az önfeledt kikapcsolódás időszaka. Összevont lapunk szerkesztésekor igyekeztem figyelembe venni ezt a szempontot is. Ezért arra kértem kerületi középiskoláink igazgatóit, hogy intézményük életéből ragadjanak ki egy pillanatot az elmúlt időszakból, és küldjenek rövid beszámolót, interjút olyan eseményről, amit talán más esetben nem jelentetnének meg, vagy inkább műfajilag az előbb említett könnyedebb, „kis, színes hír” újságírói kategóriába sorolható.

Íme a választék:

Szimulálás pontszámokért

A Magyar Ifjúsági Vöröskereszt ez év tavaszán Zánkára szervezte hagyományos baleseti-szimulációs képzését.

Az országos rendezvényre városunkból, Sopronból egy fő utazhatott. A szigorú kiválasztási feltételeknek iskolánk 10. évfolyamos egészségügyi szakközépiskolai osztályba járó diákja, Németh Orsolya felelt meg leginkább. A tanuló alapos elsősegélynyújtási ismeretekkel, empátiás és kommunikációs készséggel rendelkezett, és teherbírást is megfelelően találtak. Orsolya nagyon jól bírta a feszített munkatempót, sőt „színészi vénájának” köszönhetően kifejezetten élvezte a baleseti helyzetek sérültek szempontjából való megjelenítését.

A négynapos program – és a sikeres vizsga – növelte tanítványunk motiváltságát, elkötelezettségét, mely jó alapot teremt hazai és nemzetközi bemutatókon, elsősegélynyújtó versenyeken való foglalkoztatására. Mindemellett biztosak vagyunk abban, hogy a talpraesett leány a másik oldalon is jól szerepelne, azaz éles helyzetekben való életmentő beavatkozások elvégzésétől sem riadna vissza.

Képünkön Orsolya az alkalomhoz illő sminkben.

Balikóné Németh Márta

Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola, Sopron

Szalvétahajtogatás versenyszinten

A viselkedéskultúrát is tanulni kell. Iskolánk, a községi Evangélikus Mezőgazdasági és Informatikai Szakközépiskola háromfős csapata második helyen végzett a középiskolai protokollverseny országos döntőjében Keszthelyen, amelyre az idén már hatodszor neveztünk be.

- **Mi a protokollverseny lényege?** – erről kérdeztem dr. Mentés Katalin tanárnőt, az országos protokollverseny döntőjébe jutott csapat felkészítő tanárát.

- Vannak területek, amelyek az oktatásban nem kapnak olyan hangsúlyt, mint amennyire fontosak a fiatalok számára munkába állásuk, mindennapi életük során. Ilyen a viselkedéskultúra és a protokoll. Ezt az elvet vallja magáénak a 2003-ban alakult Protokolltanárok Kollégiuma Közhasznú Egyesület, melynek alapító tagja iskolánk, valamint magánszemélyként jómagam is. Az egyesület céljai között szerepel a protokolltanárok képzése, továbbképzése, versenyek szervezése.

- **Miért tartja fontosnak a protokoll ismeretét?**

- Egyre kevésbé vagyunk illedelmesek. Elsősorban a neveléssel, oktatással lehetne ezen változtatni. Hivatalos helyeken és szabályos helyzetekben az olyan alapvető szabályokat, mint a köszönés, udvariasság, többnyire betartják. Mindannyian emlékszünk azonban olyan helyzetekre, amikor hivatalban, üzletben, étteremben vagy butikban nem úgy viselkedtek velünk, ügyfelekkel, vásárlókkal, vendégekkel, ahogy az elvárható lett volna az illet szerint. Az effajta udvariatlanságot a piaci viszonyok, a verseny azonban nem tűri el, s egyre több cég és vállalkozás ügyel erre alkalmazottainál.

Véleményem szerint a legnagyobb probléma ma a szabálytalan helyzetekkel van: a hétköznapi beszédkultúrával, a közlekedésben, az utcai, iskolai viselkedésben. Sokszor figyelmetlenek, udvariatlanok, durvák vagyunk egymással.

- **Mióta rendezik meg ezt a vetélkedőt?**

Az elsőt 2002 szeptemberében írták ki. Csapatversenyről van szó, melyen a 11.–14. osztályos tanulók vehetnek részt. Háromszor a döntőbe is bejutottunk. Az idén Halmi Dóra, Szehtlo Adrienn és Gärtner Gábor alkotta a csapatot.

Idén is terítékre kerültek azok a fontos témák, (a hivatali és mindennapi illetan, a gasztronómia, a szalvétahajtogatás, ajándékozás és ajándékcsoomagolás, stb.) amelyek hozzátartoznak az üzleti élet és az idegenforgalom mindennapjaihoz.

Derdák Gábor

az iskola 12. B oszt. tanulója

Vuk-fordítás Shakespeare nyelvén

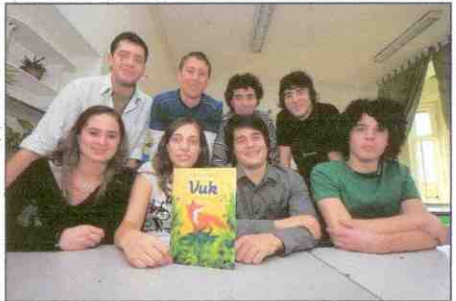
Vuk, az árván maradt kisoroka történetét – Fekete István művének köszönhetően – majd minden gyerek ismeri és szereti. A regény angol változata a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központ diákjai és egykori tanáruk – az Ausztráliából érkezett, majd oda visszatért –, Andrew G. Biri jóvoltából nemrégiben már Shakespeare nyelvén is olvasható.

Néhány évvel ezelőtt egy fiatalember érkezett az intézménybe angolt tanítani, akinek édesapja ötvenhatos magyar, édesanyja angol, és akik Ausztráliában telepedtek le – kezdte a könyv történetét mesélni Hallgatóné Hajnal Judit igazgató. Andrew a gyökereit kereste nálunk, miközben választékosan megtanult magyarul is. Magyar feleséget választott magának, akivel két szép gyermekkel büszkélkedhetnek. Talán lányai miatt került kezébe a Vuk, amelybe azonnal beleszeretett, és egy meglepő ötlettel állt elő: diákjainak órai feladatként adta, hogy fordítsák angolra a népszerű, szórakoztató és tanulságos történetet.

Azt is szorgalmazta, hogy a végső forma fundamentuma, az irodalmi változat a tanítványai által „gyermeklélekkel” értelmezett és elkészített áttünetes legyen.

A fordítással szinte egy időben Andrew a kiadás lehetőségeit is kereste. Megtalálta a rangos és nagy múltú Móra Könyvkiadót, amely vállalta, hogy Fekete István klasszikusát angolul (is) először közreadja. A tanár úr közben családjával visszatért Ausztráliába.

Az igazgató szavaiból kiderült: a fordításról az iskolában azt tudták, hogy elkészült. A megjelent angol változatot véletlenül fedezték fel az egyik győri könyvesboltban. Örömmel nyugtázták: az első lapokon, köszönetként, ott szerepel az intézménynek és azon péterfys diákok egy részének a neve, akik a nem mindennapi műfordításban részt vettek: Bende Tamás, Hetey Péter, Fekete Máté, Nagy Zsolt, Szabó Réka, Pajor Judit, Kósa Roland és Balázs Bálint.

A szótárazáson, műhelybeszélgetéseken mindig a legjobb, a legmagyarosabb megoldást keresték. Angolul nehéz volt megtalálni a Fekete Istvánéhoz hasonló árnyalt, emelkedett, irodalmi változatot, azokat a fordulatokat, amelyek élvezetessé, finommá, művészivé tették angolul is a szöveget.

Forrás: www.kisalfold.hu

FEKETE - FEHÉR BEN

A Líceum diákjai a középiskolai kosárlabda-világbajnokságon

Törökországban, Isztambulban került megrendezésre május 3. és 11. között a középiskolai kosárlabda-világbajnokság, amelyen magyar színekben a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) diákjai játszottak.

„Az iskolai csapat úgy került be a versenybe, hogy az előző két évben megnyerték a Diákolimpiát. A kijutáshoz szükséges pénzt többnyire iskolai forrásból teremtettük elő” – mondta az iskola igazgatója, Tölly Balázs.

Isztambulban a küzdelmek 27 csapattal indultak meg háromcsapatos csoportokban. A lányok a 12. helyet szerezték meg, míg a fiúk a 21. helyen végeztek. Belfentések szerint kis szerencsével ez az eredmény lehetett volna jobb, de a mezőny rendkívül erős volt, tele válogatott csapatokkal.

„A tornát ugyan középiskolák számára írták ki, mégis majdnem minden ország a nemzeti válogatottal szerepelt, akik egyébként egytől egyik speciális sportiskolákba is járnak – magyarázta Tölly Balázs. – A mieink kivételek

voltak, mert bár kiváló edzők tanítják őket, de mindannyian egy iskolába járnak.”

A lányok a 11. helyért Kínával játszottak, és kikaptak 66:43-ra, így a 12. helyen végeztek, ami nagyon szép eredmény ebben a mezőnyben.

A fiúk Belgiumot verték 76-51-re, így 5 győzelemmel és 3 vereséggel a 21. helyen végeztek. Kis szerencsével ez is jobb lehetett volna.

A csapatoknak kulturális estet is szerveztek, amelyen a táncok után Lovász Botond hatalmas sikert aratott. Bitbox (szájdob) bemutatójával kihívóját magabiztosan múlta felül.

A fiúk és lányok kihasználták a játék közbeni szabadidőt is: vásároltak a bazárban és a kék mecsetbe is ellátogattak, sőt a legbátrabbak megmártóztak a Márvány-tengerben, amely nem volt túl meleg, ám tele volt halakkal és medúzakkal.

A magyar női csapat tehát a bravúrosnak mondható 12. helyet szerezte meg a nemzeti válogatottak között! A csapat tagjai: Németh Alma, Bognár Hanna, Sipos Boglárka, Vágvölgyi Petra, Katona Ramóna, Kozma Boglárka, Horváth Angéla, Hadarics Kata, Bazsó Barbara, Fodor Anna, Tapolczai Ildikó, Krajczár Noémi. Edzők: Horváth József és Horváthné Hartmann Rita.

Forrás: www.lutheran.hu

Öröm van nálad ...

Megyei evangélikus találkozó Pápán

„Öröm van nálad...” címmel második alkalommal rendezték meg a Veszprém megyei evangélikusok találkozóját Pápán.

A Veszprém megyei evangélikusok nagy területen, többnyire maroknyi közösségekben élnek meg a mindennapokat. Vasárnaponként huszonzét anyagyülekezetben közel hetvenöt istentiszteleti helyen hirdetik Isten ígését. A június 7-i rendezvényt azért szervezte meg Polgárdi Sándor esperes, hogy a távolabb élő evangélikusok is találkozhassanak egymással.

A találkozónak a sportszarnok adott otthont, ahol Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdetett ígét. Mekota Ervin, a Magyar Tudományos Akadémia titkárságának vezető főtanácsosa a teremtésről és az ember fogyasztásáról, pazarló költségeiről tartott előadást, a kerekasztal-beszélgetésen egyházi vezetők – Ittész János, Pröhle Gergely, Kákay István, T. Pintér Károly, Szabó György – az egyház aktuális helyzetéről osztották meg véleményüket a közönséggel.

A program szervezője, a helyi gyülekezet lelkésze, a megye esperese, Polgárdi Sándor koordinálta és moderálta a napot, lehetőséget adva a környező települések, gyülekezetek – Pápa, Malomsok, Takácsi, Csikvánd, Marcaltó, Tés – kórusainak, az ott működő általános iskoláknak a bemutatkozásra.

Balla Emőke (újságíró, Veszprém)

„Hagy az Úrra utadat, bízdál benne...”

Egyházmegyei missziói nap Tordason

A tordasi gyülekezet adott otthont június 1-jén, pünkösdhétfőn a Fejér-Komáromi Egyházmegye missziói napjának, amelynek fő gondolata a gyülekezetépítés volt.

Ha az Úrra bízod magad, minden sikerül. Mi így voltunk ezzel, pedig kis gyülekezet lévén nagy feladatba fogtunk, hogy megszervezzük és otthont adjunk egy hagyományörző rendezvénynek. Az egyházmegyénkben ugyanis szokás, hogy minden pünkösdhétfőt más gyülekezetben ünnepelünk, hogy ezáltal jobban megismerjük egymást, aminek jó közösségépítő ereje van.

Tordas kivételes település több szempontból is, például nálunk ritkán esik az eső. Természetesen most esett, miután szorgos kezek tisztává varázsolták a templom ablakait. Mindenki különleges áldásként élte meg ezt a szó nemes értelmében. El is terjedt a faluban, ha esőt akartok, szóljatok az evangélikusoknak, ők segítenek.

Bátran állíthatom, hogy a faluban szeretnek bennünket az emberek. Ez most is meglátszott, mert hihetetlen összefogás jött létre a rendezvényünk segítségével. Például az önkormányzattól és a gyűri reptérről padokat, asztalt és székeket kaptunk. Az iskola kölcsönadta a termét és a vizesblokkját. A nagy sátorért – ami a fogadás és az ebéd helyszíne volt – nem kellett csak szerelési díjat fizetnünk, mert bérleti díj ellenében gyerek-

program szervezésében visszasegítjük majd. A húst kedveményesen adta a helyi hentes. Egy család vállalta a főzést. A helyi otthon tálakat, merőkanalakat adott, a kertész virágot. Az asszonyok takarítottak és sütöttek. A babamama kör tagjai gyerekprogramokat és felügyeletet szerveztek. Az énekkar pedig lázasan készült az eseményre. A helyi polgárőrök a forgalmat irányították. A polgármester pedig már reggel benézett hozzánk, hogy minden rendben van-e. A feladat, az alkotás, az értékeremtés mindig közelebb hozza egymáshoz az embereket.

A testvérek érkezésekor elállt az eső, és huncutul ránk nevetett a nap... A parókia fokozatosan benépesült, és boldog, mosolygós, szeretetteljes arcokat lehetett látni. Én elfogult vagyok, de a mintegy harminc gyermek önfeledt játéka és nevetése minden fáradtságot elfelejtetett velünk. Nem beszélve a csákvári gyülekezetből és környékéről érkező lányokról és fiúkról, akik főasszisztenciaként működtek, akiknek így utólag is, „arany fokozatú tordasi segítő” kitüntetés szavazok meg. Nem tudtam olyat kérni tőlük, amit extra gyorsan ne tettek volna meg! Vendégeink azt mondták, mindegy hol lesz jövőre a rendezvény, akkor is ide jönnek Tordásra. Azon a napon jó, hogy nem tudtuk előre, hány vendégünk lesz pontosan, mert lehet, megijedtünk volna. Utólag kiderült, 250 felnőtt és 30 gyermek tisztelte meg a rendezvényünket.

Nagyon örültünk, hogy együtt lehettünk más gyülekezetek tagjaival. E sorokon keresztül újra mindenkinek szívből megköszönöm, hogy velünk ünnepelt!

Márkusné Varga Judit (felügyelő, Tordas)

Czenthe Miklós (az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója, Budapest)

Húsz éve halt meg Mályusz Elemér történész (1898–1989)

„A forrásanyag megőrzésének és a történeti kutatásnak az érdeke egyaránt azt kívánja, hogy az egyházi vezetőség figyelme az egyetemes levéltár mellett ráirányuljon a többi levéltárra, s ezeket számba vegye, megőrzésükről intézményesen gondoskodik.”

(Mályusz Elemér: A Magyarországi Evangélikus Egyház levéltárügye, 1956)

Ma már talán kevesen tudják, hogy az evangélikus levéltárban Sólyom Jenő egyháztörténész professzoron kívül dolgozott még egy másik nagy „száműzött”. Mályusz Elemér, a híres történészprofesszor volt ő, akit az 1945 utáni politikai tisztogatás során távolítottak el a budapesti tudományegyetem katedrájáról. A történelem fordulatai miatt e két nagy tudósegénység különösen nagy súlyt adott az evangélikus levéltárügynek.

Mályusz Elemér a 20. századi magyar történészek egyik legnagyobbja, akit a magyar középkorkutatás legkiemelkedőbb alakjának tartanak.¹ Mit is kell tudni Mályusz Elemérről általában? Kiváló történeti műveltséget szerzett, az Eötvös Kollégium tagja, Bécsben majd az Országos Levéltárban vérbeli kutatóvá nőtte ki magát. A legszínelvonalasabb történeti folyóirat, a Századok szerkesztője lett, 1934–1945 között a budapesti tudományegyetem középkori magyar történeti tanszékének tanára. Egyik legnagyobb hatású iskolateremtő egyéniségként kifejlesztette a két világháború közötti időszak talán egyik legérdekesebb és legeredetibb történeti irányzatát, az ún. népiségtörténeti kutatást.² Ez a fejlett nyugati szociológiai és anyagi történeti módszereket próbálta bevonni a korábban inkább politikai és jogi szemléletű kutatásba. A trianoni traumát feldolgozó, az elcsatolt területek, a magyar nyelvhatár területeit, megyéit dolgozta fel tanítványaival és kollégáival, melynek eredménye a máig egyedülálló megyei népiségtörténeti sorozat.

A háború után Mályusszal együtt iskolája, tanítványai is háttérbe szorultak, jobboldali-irredenta irányzatúként emlegették őket. Az 1970-es évek puha diktatúrája következtében, nem utolsósorban vezető történészekké váló tanítványai (Fügedi Erik, H. Balázs Éva) által mégis újra bekerült a köztudatba a népiségtörténeti iskola.³ Magam azon szerencsések közé tartoztam, akik az 1980-as évek közepén egyetemi tanulmányaim alatt az egyik kiemelkedő Mályusz-tanítvány, Fügedi Erik szemináriumába járva ismerhettem meg ezt az érdekes módszert, a szepesi tizlandzsások székéről írt diplomamunkámban megpróbáltam e módszert felhasználni. Mályusz Elemér ismert és újralfelfedezett munkássága ma már a történettudomány szerves és elidegeníthetetlen részét képezi, a történelemoktatás és -kutatás alapvető műveit alkotja.⁴ Zsigmond királyról és koráról, a középkori egyháztársadalomról, a krónikákról szóló művei ma már a szakma klasszikusainak számítanak.

A gazdag mályuszi életműből számunkra elsősorban az újkori tematikát jelentő evangélikus egyháztörténethez való kapcsolódása érdekes.⁵ „A témaválasztást, illetve az újkori protestantizmus története utáni érdeklődést elsősorban Mályusz felekezeti hovatartozása motiválta.” – véli munkásságának egyik méltója.⁶ A két világháború között a Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár szerkesztője is volt (1930–1944). A protestáns egyháztörténet szempontjából kulcsfontosságú a II. József türelmi rendeletének elemzéséről írt nagy műve és a hozzá tartozó történeti dokumentumok mintaszerű kiadása.⁷ Mályusz Elemérnek Szekfü Gyulával, a két világháború közötti korszak talán legismertebb történészeivel folytatott vitájának ideológiai háttérében is a magyar történelemfelfogásból jól ismert protestáns-kuruc ill. katolikus-labanc hagyomány különbözősége érezhető.⁸

A háború utáni vészterhes időszakban, az ország 1945-ös szovjet megszállásakor az új rendszer azon nyomban széleskörű politikai tisztogatásba fogott. Ennek esett áldozatul az akkor már nemzetközi hírnév professzornak számító Mályusz Elemér, akit elbocsátottak az egyetemről.⁹ Míg fel nem mért veszteséget jelent Mályusz és a hozzá hasonló kiváló szakemberek ideológiai alapon való háttérbe szorítása, amely évtizedeken keresztül folyt. Az evangélikus egyházi vezetőség nem kis erkölcsi és emberi bátorságról tanúságot téve 1947-ben felajánlotta Mályusz Elemérnek az evangélikus levéltár vezetését, amely a katedrától megfosztott professzornak a politikai megbélyegzés miatt egzisztenciális kérdést jelentett. A levéltár vezetése egyben könyvtároskodást is jelentett, mert 1957-ig még az evangélikus könyvtár a levéltárral közös intézménynek számított.¹⁰

Később, 1954-ben, ahogy enyhült a diktatúra, Mályusz Elemér ha nem is egyetemi oktatóként, de a Történettudományi Intézet főmunkatársaként szakmájába legalább kutatóként visszatérhetett, ahol háttérbe szorított helyzetében is maradandót alkotott. A hivatalos Mályusz-életrajzokban az szerepel, hogy az evangélikus levéltárban csak 1954-ig működött, valójában részállásban az evangélikus levéltár vezetését elvileg 1969-ig, egészen nyugdíjba vonulásáig ellátta.¹¹ Sólyom Jenő teológiai tanár, egyháztörténész, aki 1959-től ugyancsak „politikai eltávolítottként” tudományos munkatársként működött, csak 1969-ben vehette át a levéltár vezetését.¹²

Egy Mályusz Elemér rangú tudós alkalmazása azonban nemcsak erkölcsileg volt jelentős lépés, hanem szakmailag is, hiszen rangot és figyelmet adott az evangélikus levéltárügynek. Mályusz a rá jellemző szerénységgel és határozottsággal új levéltári koncepciót fejlesztett ki, rendkívül kiszélesítve a gyűjtendő anyagok körét. Vérbeli kutatóként az egyháznak szinte teljes iratanyagát bevette a történeti értékű anyagok sorába. Sikerült meggyőznie az egyházi döntéshozókat arról, hogy érdemes összegyűjteni az egyházi élet dokumentumait, hiszen azok a történeti kutatás szempontjából értékesek. Az 1948–1952 közötti földindulásszerű változások, az egyház megcsönkítése, visszaszorítása miatt az egyházi egyesületek megszűntek, az egyházi iskolákat államosították, a teológia elvesztette egyetemi rangját. A legjelentősebb iratcsoportot mégis az 1952-es egyházigazgatási változás miatt megszűnt négy korábbi egyházkerület püspöki ill. a korábbi egyházmezők iratainak beszállítása jelentette.¹³

Mályusz koncepcióját szívós, céltudatos munkával, helyenként segítők (pl. Gyapay Gábor) bevonásával két évtized alatt lényegében sikerült megvalósítani (1959-től már Sólyom Jenő közreműködésével). Az iratbeszállításoknak köszönhetően kb. ötszörösére nőtt a begyűjtött iratanyag mennyisége, amely mára eléri az ezer iratfolyómétert. A korábban szűkebb gyűjtőkörrel és tevékenységgel rendelkező egyetemes egyházi levéltár helyett így fejlődött ki a mai értelemben vett központi gyűjtőlevéltár, az *Evangélikus Országos Levéltár (EOL)*.

Felmeríthetetlen érdem ez, hiszen az evangélikus egyháztörténet drága emlékei menekültek meg a pusztulástól, enyészettől, de a nemzeti történetírás is nagyot nyert ezáltal. Az evangélikus egyháztörténet szempontjából páratlan, ma sem eléggé ismert és nem eléggé kiaknázott egyháztörténeti forrásanyag, ami az EOL anyagát alkotja. Az egyház visszaszorítása, az egyháztörténet-kutatás háttérbe szorítása, eltorzulása, neves tudósok mellözése ellenére mára a kutatóknak páratlan és egyedülálló forrásanyag áll rendelkezésére. Mályusz Elemér az evangélikus levéltárügy érdekében kifejtett munkássága így válik nagy és maradandó alkotássá.

Szigorú, szemüveges és szerény tudósember néz minket Mályusz Elemér fotójáról. Műveit azóta többször is kiadták, azok beépültek a történészképzésbe és a közgondolkodásba, igazi klasszikusok, fontos és élvezetes, megkerülhetetlen olvasmányok. A szocializmus idején osztályharctörténeti silányított történelemábrázolás közepette Mályusz írásai üdítő színfoltot jelentettek. Méltó és szükséges tehát, hogy a magyar és evangélikus szellemiség e nagy alakja és műve előtt halálának húszadik évfordulóján fejte hajtsunk, rá méltón emlékezzünk. Legyünk büszkéek rá, hogy az evangélikusok közül való volt, de elsősorban azzal, hogy megbecsüljük történelmi forrásainkat, nem hanyagoljuk el megőrzésüket és feldolgozásukat, hiszen a múlt ismerete segíti az egyház jelenbeli és jövőbeli tájékozódását.

¹ Glatz Ferenc szavai, Népiségtörténet 1994, 5

² Programadó írása: A magyar történettudomány, Budapest, 1942

³ Mályusz Elemér-emlékkönyv, szerk. H. Balázs Éva, Fügedi Erik, Maksay Ferenc, Budapest 1984

⁴ 1989 óta életművének nem jelent vagy némileg feladásbe merült részeit újra felfedezik, kiadják. Elsősorban Soos István történész foglalkozik kéziratban maradt műveinek kiadásával

⁵ Egyházi nekrológ: Komjáthy Miklóstól, in: Keresztyén Igazság, Új sorozat, 5. sz., 1990. márc., 37. o.

⁶ Mályusz Elemér: Egyházi társadalom a középkori Magyarországon, Bp. 2007, 451

⁷ Mályusz Elemér: A türelmi rendelet. II. József és a magyar protestantizmus, Budapest, 1939, Iratok a türelmi rendelet történetéhez, Budapest 1940

⁸ Erős Vilmos: A Szekfü–Mályusz vita, Debrecen: Csokonai Új História, 2000

⁹ Papp István: A Mályusz Elemér elleni politikai rendőrségi vizsgálat 1945-ben, in: Kommentár, 2006/4. sz. (a cikk az interneten is olvasható) A baloldali hatalom tk. a M.E.: A vörös emigráció c. művét kifogásolta (a Napkelet 1931-es évfolyamában részletekben jelent meg, német és angol fordítása is volt, 2006-ban újra kiadták)

¹⁰ Az EOL történetét dr. Böröcz Enikő foglalta össze levéltári kéziratanyagokból az előszavában

¹¹ Mályusz Elemér 1955 elejétől heti öt órát tölt az evangélikus levéltárban (1956-os Lelkipásztor-cikke)

¹² Fabiny Tibor: Dr. Sólyom Jenő életútja, in: Hagyjad az Úrra a te utadat. Dr. Sólyom Jenő emlékezete 1904–1976, Budapest: Luther Kiadó, 2004, 31

¹³ Mályusz Elemér: A Magyarországi Evangélikus Egyház levéltárügye 1920–1954, in: Lelkipásztor, 31. évf., 10. sz., 1956. okt., 587–591

Gyermekoldal

Kedves Gyerekek!

Köszönöm júniusi rejtvényünkre beküldött megfejtéseiteket. A helyes megfejtés az EMBERHALÁSZ szó volt, aminek jelentését legszebben Asbóth Dorina rábcakapi rejtvényfejtőnk fogalmazta meg: *Emberhalász a Biblia szerint nem más, mint életmentés azáltal, hogy Isten büntől szabadító örömhírét megosztják mindazokkal, akik még nem ismerik.* A hiányzó tanítvány pedig JUDÁS volt, aki elárulta Jézust.

A megfejtésekkel együtt kedves levelet kaptam egy nyugdíjas nénitől Dömeföldéről. Azért küldte be a rejtvény megoldását, hogy megírja, mekkora örömet jelentett neki Isten ígéjéről gondolkodni. Nagyon jólestek köszönő szavai, nekem is erőt adtak a további munkához. Remélem, ezután is hű olvasónk marad, Isten áldása kísérje életét! És továbbra is várom tőle a „Gyermekoldal” rejtvényének megfejtéseit.

Az előző félév pontgyűjtése lázárult, a jutalmakat bizonyára már megkaptátok. Ezúttal helyes megfejtést küldtek be, és jutalompontokat kaptak:

Ajtony Emese, Győr (10)
Asbóth Dorina, Rábcakapi (10)
Beledi hittanosok (10)
Bertha Anna, Sopron (10)
Nagy Bálint, Hegyeshalom (10)
Nagy Patrik, Mihályi (10)
Nagy Réka, Hegyeshalom (10)
Tapolcai Márton, Sopronnémeti (10)
Tapolcai Tamás, Sopronnémeti (10)
Tóth Anikó, Lébény (10)

Remélem, mindannyian kellemesen és hasznosan töltitek a szünetet. Örülök annak, hogy nyáron is kezetekbe veszitek az újságot, és olvassátok a gyermekoldalt. Bizonyára vannak közte olyanok, akik elutaznak a vakációban az ország különböző részeire rokonokhoz, táborokba, talán néhányan még külföldi nyaralást is terveznek családjukkal. Izgalmas dolog átlépni az országhatárt, de még jobb érzés visszatérni a saját hazánkba, hisz ennek az országnak a lakosai vagyunk, ide tartozunk.

De ami ennél is fontosabb, hogy nemcsak a magyar állam polgárai vagyunk, hanem egy sokkal hatalmasabb országhoz is: Isten országához. De hol is van tulajdonképpen ez az ország, és hogyan lettünk, hogyan lehetünk a polgárai? Ezt a kérdést Jézusnak is feltették sokszor a tanítványok. Isten Fia pedig így válaszolt erre: Isten országa itt van, bennetek, a szívetekben. Ha láttok engem, akkor látjátok az Isten országát. Ha hisztek bennem, akkor benne vagytok Isten országában is.

A tanítványok saját élményként élték meg, hogy Isten országa eljött a földre Jézus személyében. De hogy könnyebben megértsek, mit is jelent ez, Jézus példázatokban beszélt nekik Isten országáról. Biztosan ti is ismeritek a szántóföldbe rejtett kincs példázatát. Az ember váratlanul rábukkan a kincsre, azután eladja mindenét, amije van, végül megveszi a földet, ahol a kincset elrejtette. Ilyen egyszerű az Isten országa: találkozunk a nagy kincssel, az evangéliummal, a megváltás örömhírével, megváltozik az életünk, a gondolkodásunk és elkötelezettségünké válunk. Döntünk amellett, hogy Jézus az egyedüli királyunk. Mindez a megtérésről szól, a Szentlélek általi újjászületésről. Keresni kell, mindennél jobban akarni, és a többi megadatik, hisz mennyei Atyánk is azt akarja, hogy az ő országának polgárai legyünk. Olyan ország ez, amelynek örökkévaló a léte és a növekedése. Általunk, rajtunk keresztül növekedhet, terjedhet az Úr szeretetéről szóló evangélium.

Pál apostol ezt írja a római levélben: *„Az Isten országa igazság, békesség és Szentlélekben való öröm.”* (Rm 14,17) Igazság, amely mindig önzetlen, irgalmas és szeretetből fakad. Békesség Istennel és az embernek önmagával is. Szentlélek általi öröm, amelyet magától a Mindenhatótól kaphat meg bárki, aki szomjazik rá.

Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy országod tagjai lehetünk. Add, hogy itt a földön megvalósuljon és növekedhessen a te igazságod, békéd és szereteted hatalma!

Máté evangéliumának 13. fejezetében Jézus példázatokban beszélt Isten országáról. A rejtvény feladatainak megoldásához olvassátok el ezeket!

1. feladat: Keressétek meg az igeszakaszból azokat a dolgokat, amelyekre a meghatározások vonatkoznak, és írjátok be a rejtvény sorába!

	1.			2.					
				3.	4.				
		5.	6.						
	7.			8.					
9.		10.							
	11.					12.			
	13.	14.							

1. az ember a szántóföldbe rejti
2. fa lesz belőle
3. betakarítják a csűrbe
4. kivetik a tengerbe
5. lisztbe keverik
6. a kereskedő találja
7. az ellenség veti

2. feladat: Írjátok be a táblázatból a számoknak megfelelő betűket! Ha összeolvassátok őket, Lukács evangéliumának egy ígérvését kapjátok.

6.	5.	1.	2.	8.	7.	14.	13.	4.	2.	5.	3.	11.	6.
9.	12.	5.	12.	8.	8.	7.	8.	7.	9.	10.	6.	14.	

Megfejtésként ezt az ígérvést küldjétek be!

További szép, áldásokban gazdag nyarat kívánok mindnyájatoknak!

A helyes megfejtést beküldők pontokat gyűjtenek, és félévente kapnak komolyabb és értékesebb jutalmat júniusban, illetve decemberben. Erre egyrészt azért van szükség, mert egyre többen külditek be megfejtéseiteket, és ezáltal a kitaratást és a rendszeres részvételt is honorálni tudjuk. Másrészt, mivel gyülekezeti hittanoscsoport is küld be megfejtéseket, őket nem egyénileg, hanem csoportosan szeretnénk megjutalmazni. A jutalom értéke a fél év alatt gyűjtött pontok számától függ.

Beküldési határidő: 2009. szeptember 1.

**Cím: Dunántúli Harangszó Szerkesztősége
9001 Győr Pf.: 1639**

Várjuk megfejtéseiteket, jó fejtörést kívánva!

Kata néni

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

Nyereményszelvény 2009. július-augusztus

Név, életkor:.....

Lakcím:.....

A megfejtés:.....

Könyvajánló

Némethné Péntek Zsófia: Igaz mesék

A szerző, Némethné Péntek Zsófia az ajkai gyülekezet tagja. Írói vénájáról eddig csendesen hallgatott. Én is csak akkor szereztem róla tudomást, amikor ajándékba kaptam tőle nemrégiben megjelent könyvét.

Amikor a Dunántúli Harangszó olvasóinak ajánlom ezt a könyvet, nem elsősorban a könyvnek akartam reklámot, hanem inkább a benne lévő elbeszélések és versek megjelentetésére gondoltam. De akit közelebbről érdekel e könyv, meg is vásárolhatja. Érdeklődni az ajkai lelkészi hivatalban a 88/311-340 telefonszámon lehet.

Könyvajánló helyett pedig álljon most itt a szerző lányának a kötetben olvasható fülszövege.

Vajda István lelkész

Az ősök – írónk édes szülei, a tágabb család, rokonság – és a szülőföld előtti szeretettel teli tisztelgés e kötet. Olvasva a sorokat a múlt öröme és bűja

elevenedik meg előttünk, a paraszti sors nehézségei karöltve kabaréba illő mókás jelenetekkel... miként az élet folyik mindenütt, s folyt egykoron abban a kicsiny dunántúli falucskában.

Némethné Péntek Zsófia

Igaz mesék

Szerzőnk – nekem édesanyám – egy pozitív értelemben „megszállott” lokálpatrióta. A II. világháború idején kezdődő gyermekkora viszontagságai közepette – talán épp azok miatt – mélyen magába szívta, s élön megőrizte az aprócska település, Vid eseményeit, legendáit, s önként választott hivatása

továbbadni ezeket.

Alkotói vénája nyugdíjas éveiben szabad teret kapott végre, s újraolvasva ifjúkori műveit ismét tollat ragadott (mára már számítógépet használ), s felelevenítette a régi írásokat, alkalomadtán itt-ott változtatva őket. Ám újabb emlékenyomon indulva születtek friss – bár a régmúltba vezető – történetek garmadával. S ami az író lelki alkatának megismeréséhez közelebb visz – sok

kedves, érzelemdús vers látott napvilágot tolla nyomán, s szerepel itt is.

Más vizeken – más szakterületen – ugyancsak próbára tette magát: néprajzi pályázatokon vett részt sikerrel. Ezen tanulmányokban a paraszti gazdaság munkafolyamatainak több érdekességét, eszközöket, valamint a kendertermelést és -feldolgozást, kenderhasznosítást stb. részletekre kiterjedően, precízen mutatta be. (Néprajzi munkáiból izelítőül egy szövegrészlet beválogatásra került a jelen kötet paraszti mindennapokat bemutató Élet a faluban c. fejezetében).

Összerendezni, írásos formába önteni a múltidéző tapasztalást, vágyakat, érzelmeket – ez lett szerzőnk fő feladata. Mazsoláztatott az évtizedek terméséből, s összeállt a könyv. A talonban maradt írások várják a sorsukat...

Én is várom, s csak annyit kívánok neki, fogadják tőle oly nagy szeretettel, mint jómagam.

Budapest, 2008. november 23.

Németh-G. Beáta

Feladó: DUNÁNTÜLI HARANGSZÓ

Szerkesztősége

Győr

Pf.: 1639

9001

NYOMTATVÁNY